

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

EKONOMİK GÖRÜNÜM

Ekim 2021

Son Güncelleme Tarihi: 08.11.2021

Not: Sunumda yer verilen veri, görüş ve değerlendirmeler, hiçbir kişi, kurum veya kuruluşa herhangi bir taahhüt içermemekte olup sadece bilgi amaçlıdır.

A- MAKROEKONOMİK GELİŞMELER.....	3
B- MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM.....	23
C- DIŞ TİCARETTE GELİŞMELER	29
1) MAL TİCARETİ.....	30
2) HİZMETLER TİCARETİ.....	44
D- YATIRIM ORTAMI ve YABANCI SERMAYE	50
E- SERBEST BÖLGELER.....	56
F- İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU ve ÇOK TARAFLI TİCARET	62

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

A-MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

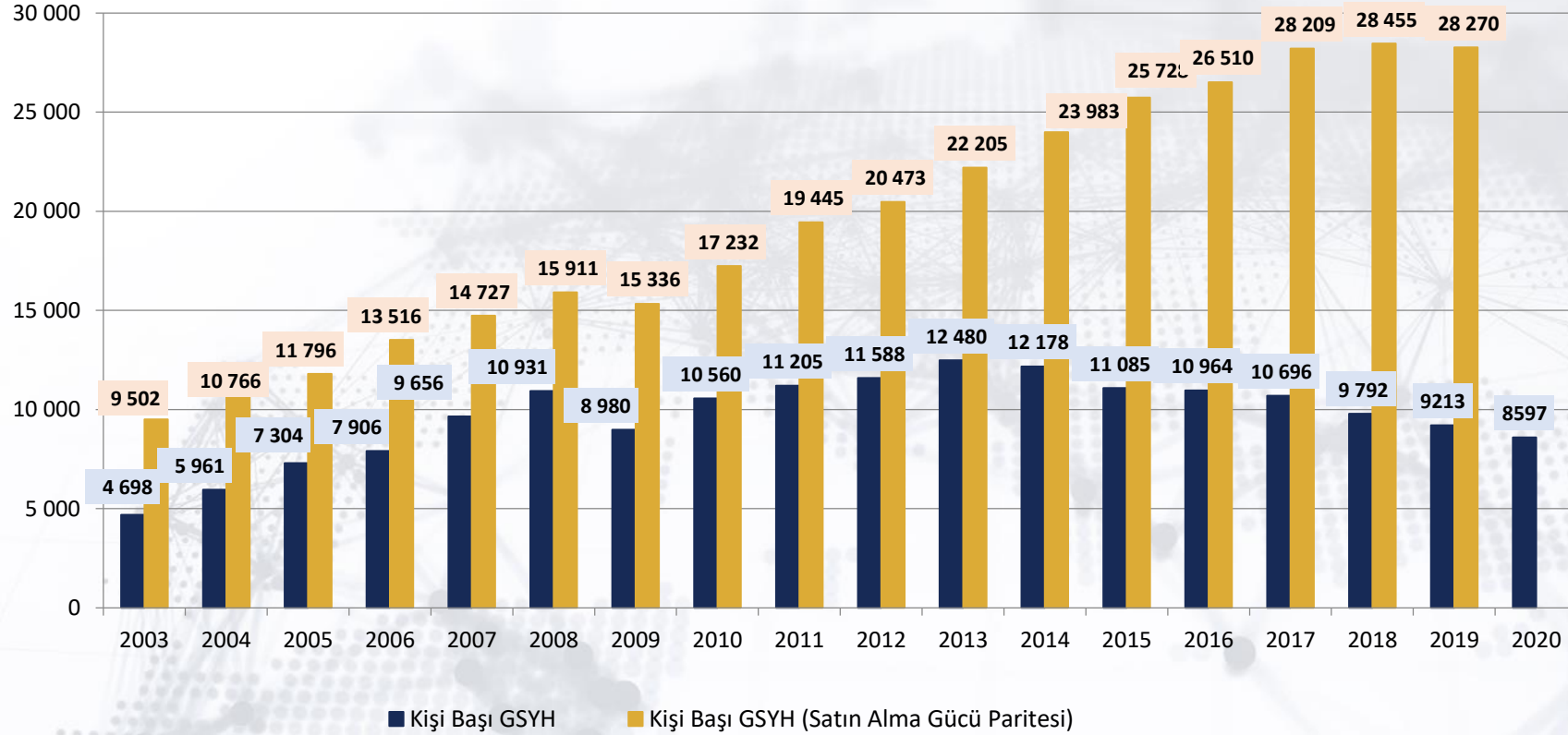

Temel Ekonomik Göstergeler

	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
GSYH ARTIŞI, 2009 Fiyatlarıyla, %	6,9	8,4	6,1	3,3	7,5	3,0	0,9	1,8
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar TL	171	1.168	2.351	2.627	3.134	3.759	4.318	5.047
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar \$	273	777,5	867	869	859	797	760,4	716,9
NÜFUS, Bin Kişi	64.269	73.142	78.218	79.278	80.313	81.407	82.579	83.385
KİŞİ BAŞINA GSYH, Cari Fiyatlarla, \$	4.249	10.629	11.085	10.964	10.696	9.793	9.208	8.597
İHRACAT (GTS, F.O.B.), Milyon \$	-	-	151,0	149,2	164,5	177,2	180,8	169,6
İHRACAT(GTS)/GSYH,%	-	-	17,4	17,2	19,2	22,2	23,8	23,7
İTHALAT (GTS, C.I.F.), Milyon \$	-	-	213,6	202,2	238,7	231,2	210,3	219,5
İTHALAT(GTS)/GSYH, %	-	-	24,6	23,3	27,8	29,0	27,6	30,6
İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANI (% GTS)	-	-	70,7	73,8	68,9	76,6	86,0	77,3
SEYAHAT GELİRLERİ, Milyar \$	7,6	22,6	26,6	18,7	22,5	25,2	29,8	10,2
DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR (GİRİŞ), Milyar \$	1,0	9,1	19,3	13,8	11,0	12,8	9,3	7,7
CARİ İŞLEMLER DENGESİ/GSYH, %	-3,6	-5,7	-3,2	-3,1	-4,7	-2,6	1,2	-5,2
İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI, %		46,5	51,3	52,0	52,8	53,2	53,0	49,3
İŞSİZLİK ORANI, %		11,1	10,3	10,9	10,9	11,0	13,7	13,2
İSTİHDAM ORANI, %		41,3	46,0	46,3	47,1	47,4	45,7	42,8
TÜFE, (On iki aylık ortalamalara göre değişim) (%)		8,6	7,7	7,8	11,1	16,3	15,2	12,28

Kişi Başı Düşen GSYH, ABD Doları

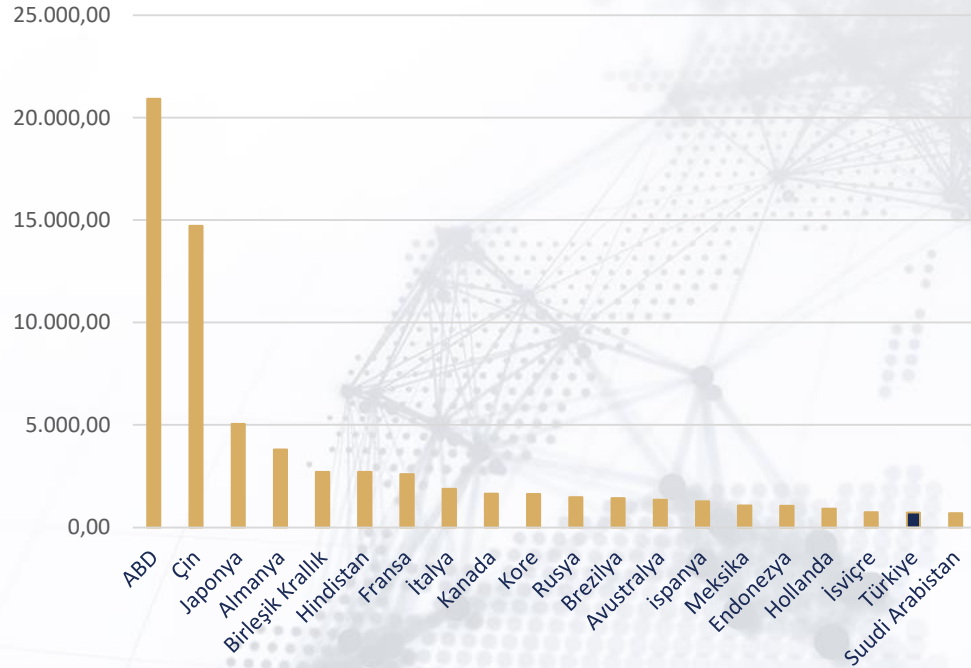
Kaynak: TÜİK

- Kişi başı Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH), 2020 yılında, 2002 yılına göre yaklaşık 2,5 katına çıkarak 3.608 dolardan 8.597 dolara yükselmiştir.
- Satın Alma Gücü Paritesine (SGP) göre, 2019'de kişi başı GSYH, 28.270 dolar olmuştur.

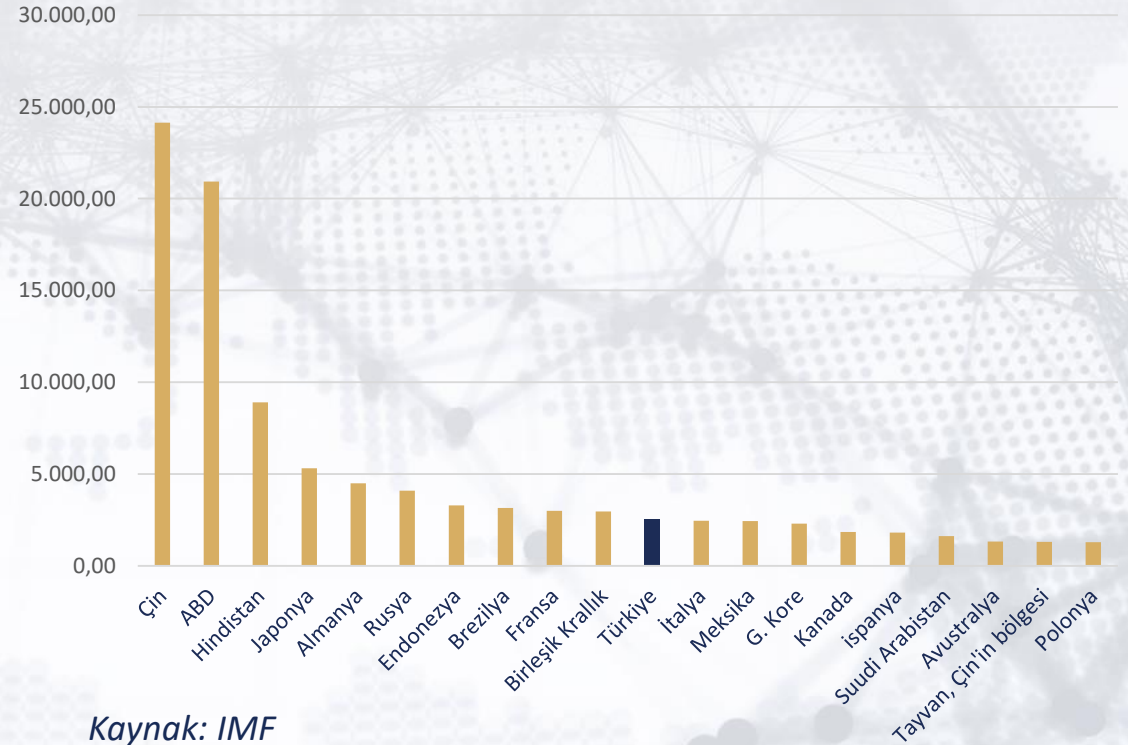
Dünya'nın En Büyük 20 Ekonomisi (Cari ve Satın Alma Gücü Paritesine (SGP) Göre GSYH)

GSYH (Cari) Milyar \$

Kaynak: IMF

GSYH (SGP) Milyar \$

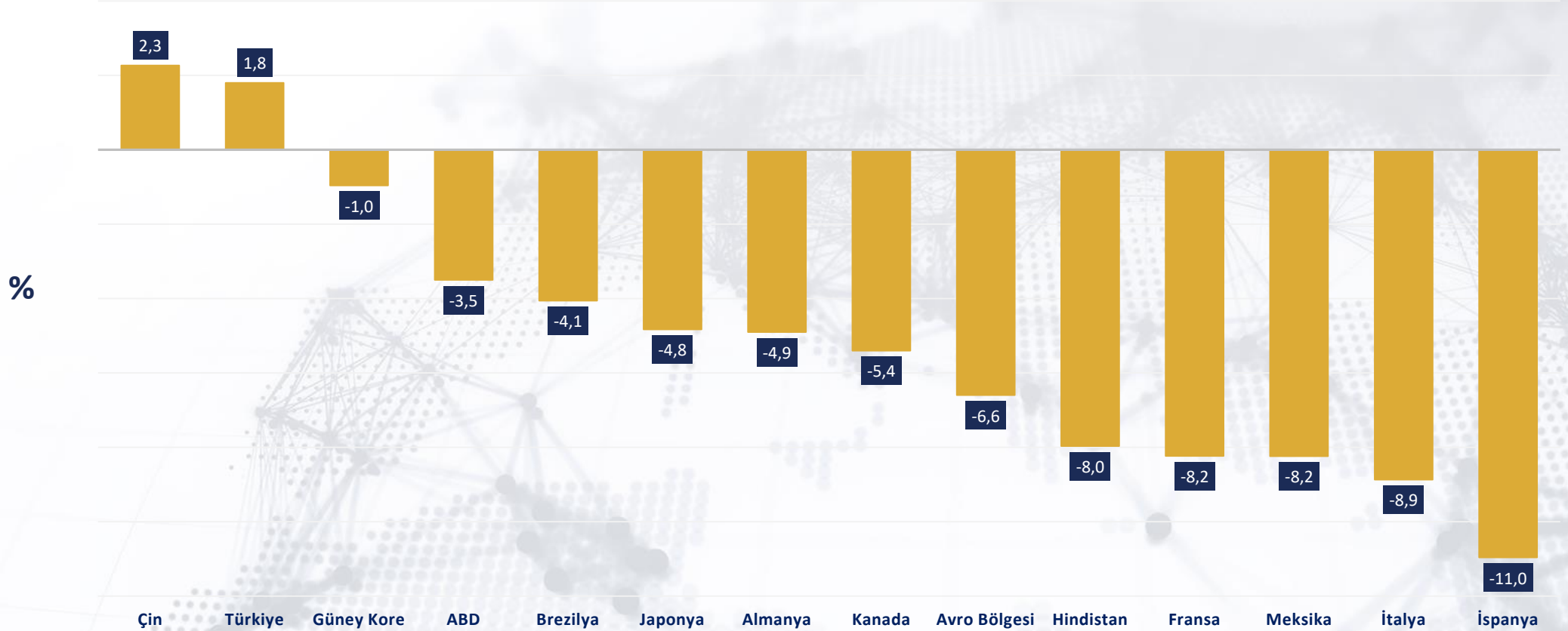

Kaynak: IMF

- 2020 yılı itibarıyla satın alma gücü paritesine göre GSYH sıralamasında Türkiye, Dünya'nın 11., Avrupa'nın 4. büyük ekonomisidir.

Başlıca Bölgeler ve Ülkeler İtibarıyla GSYH Artışları (2020)

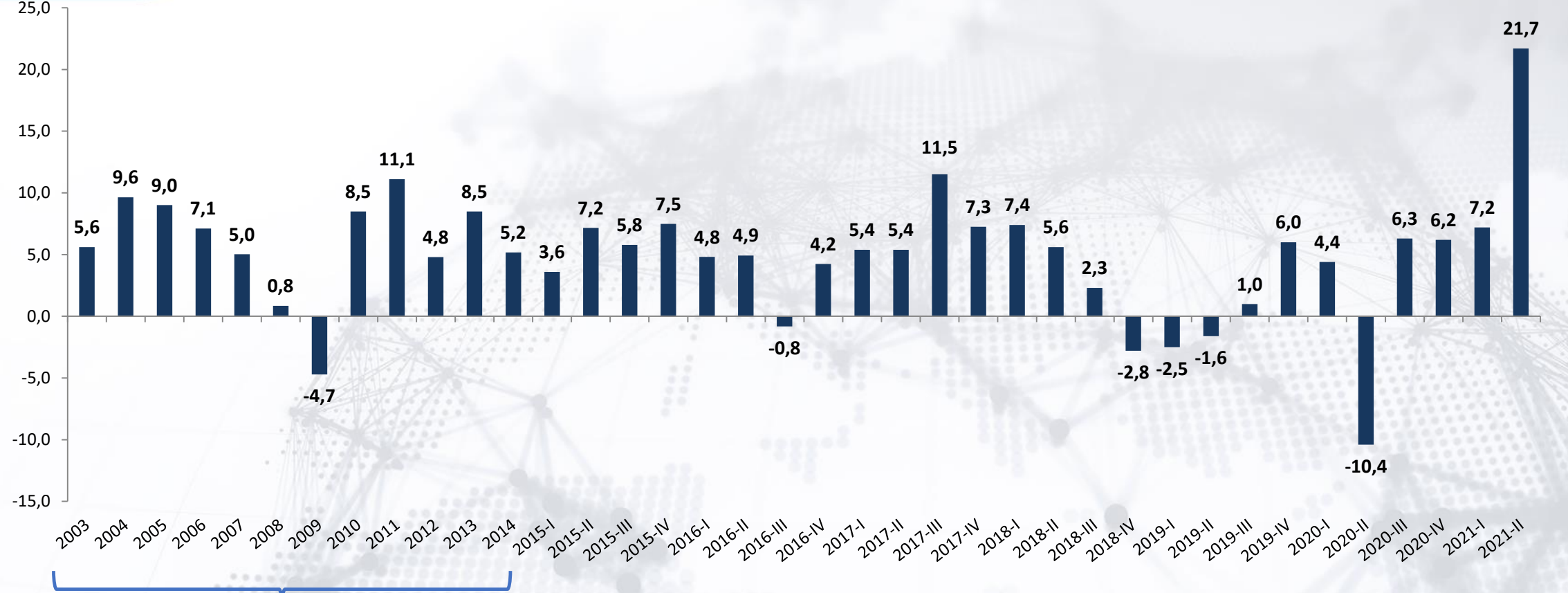

Kaynak: IMF, Eurostat

➤ Türkiye ekonomisi 2020 yılında %1,8 oranında büyümüştür.

Dönemler İtibarıyla GSYH Büyüme Oranları (%)

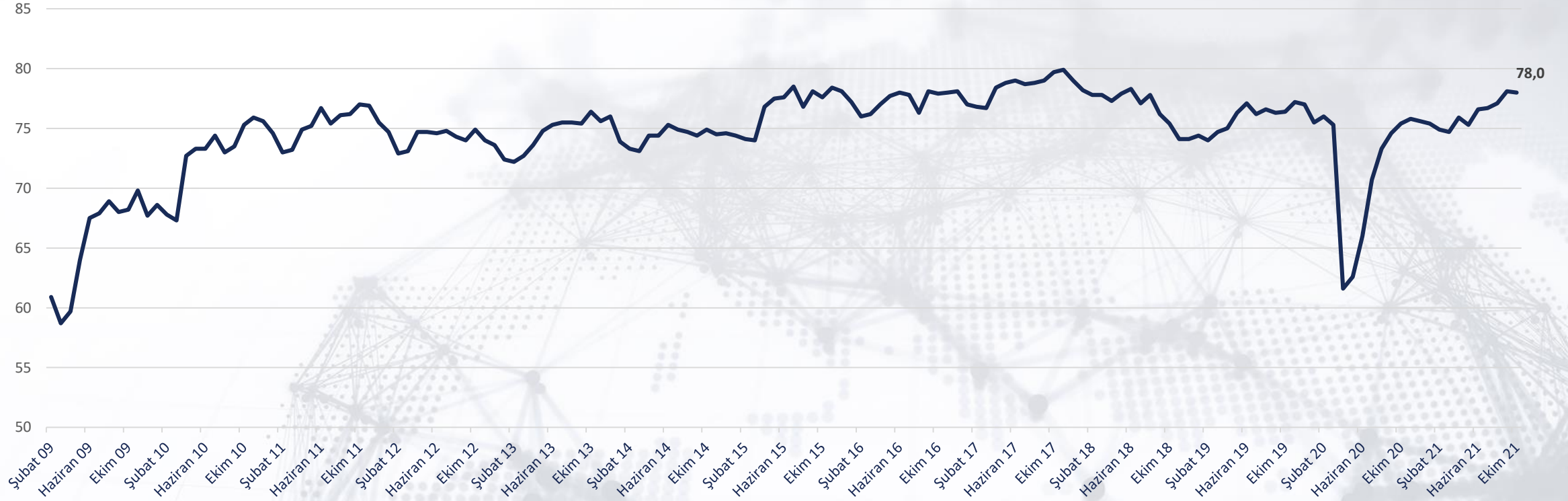
Kaynak: TÜİK

Yıllık Artışlar

- Türkiye ekonomisi 2021 yılının ikinci çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %21,7 oranında büyümüştür.
- 2003-2020 döneminde ise Türkiye ekonomisinde yıllık ortalama %5,2 oranında büyüme kaydedilmiştir.

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)

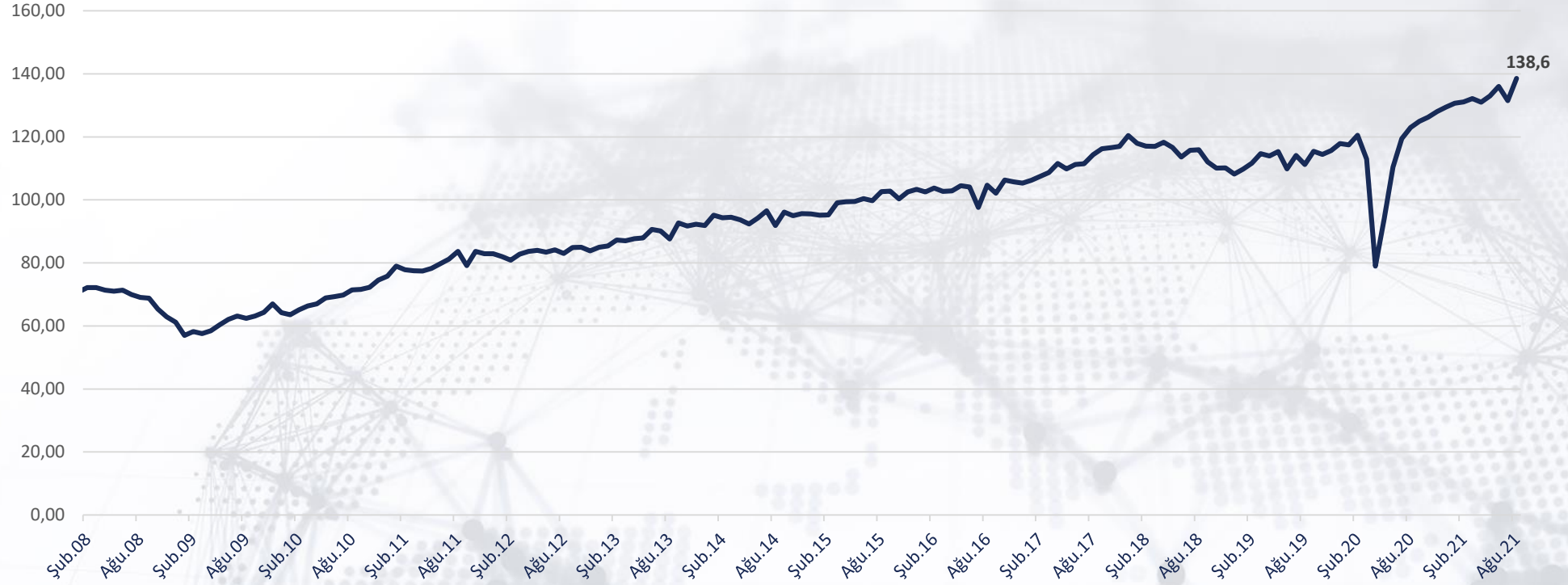

Kaynak: TCMB

- 2021 yılı Ekim ayında, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı; bir önceki aya göre 0,1 puan azalmış, bir önceki yılın aynı ayına göre ise 2,6 puan artış göstererek %78,0 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Sanayi Üretim Endeksi* (SÜE)

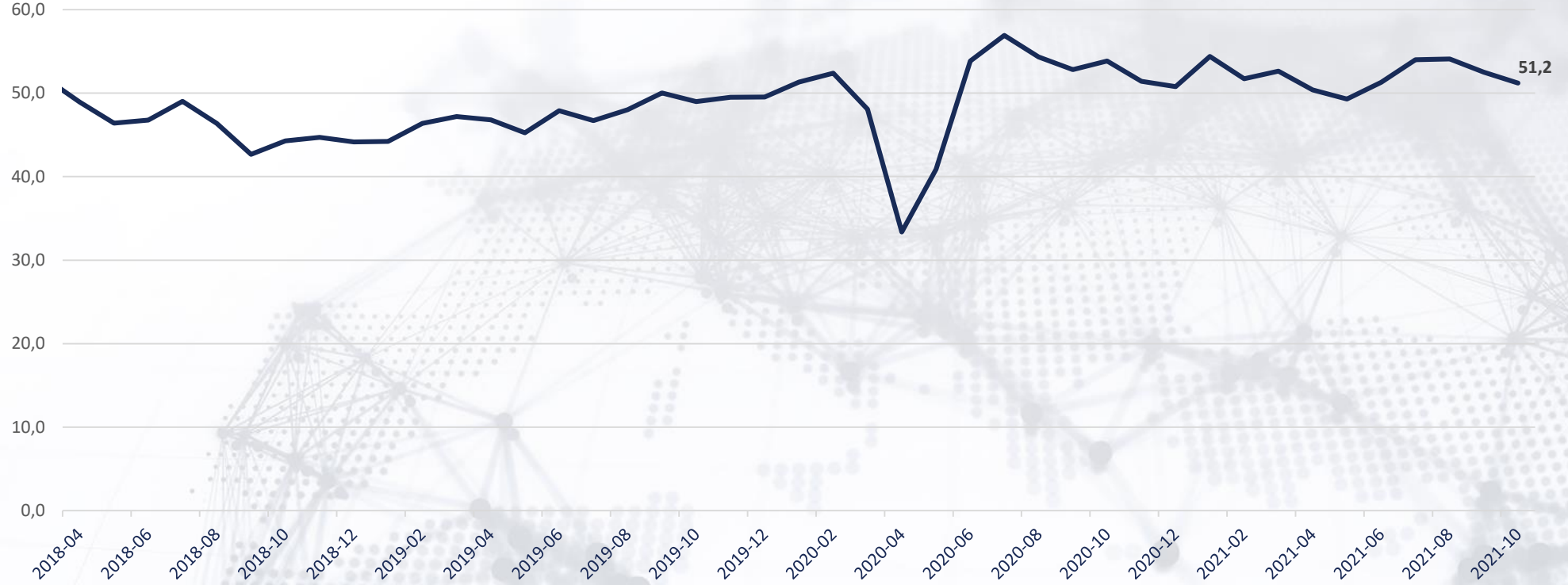
Kaynak: TÜİK

- Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış SÜE 2021 yılı Ağustos ayında bir önceki aya göre %5,4 oranında, takvim etkisinden arındırılmış SÜE ise bir önceki yılın aynı ayına göre %13,8 oranında artış göstermiştir.

*Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Endeks (2015=100)

Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI)

Kaynak: Markit Economics

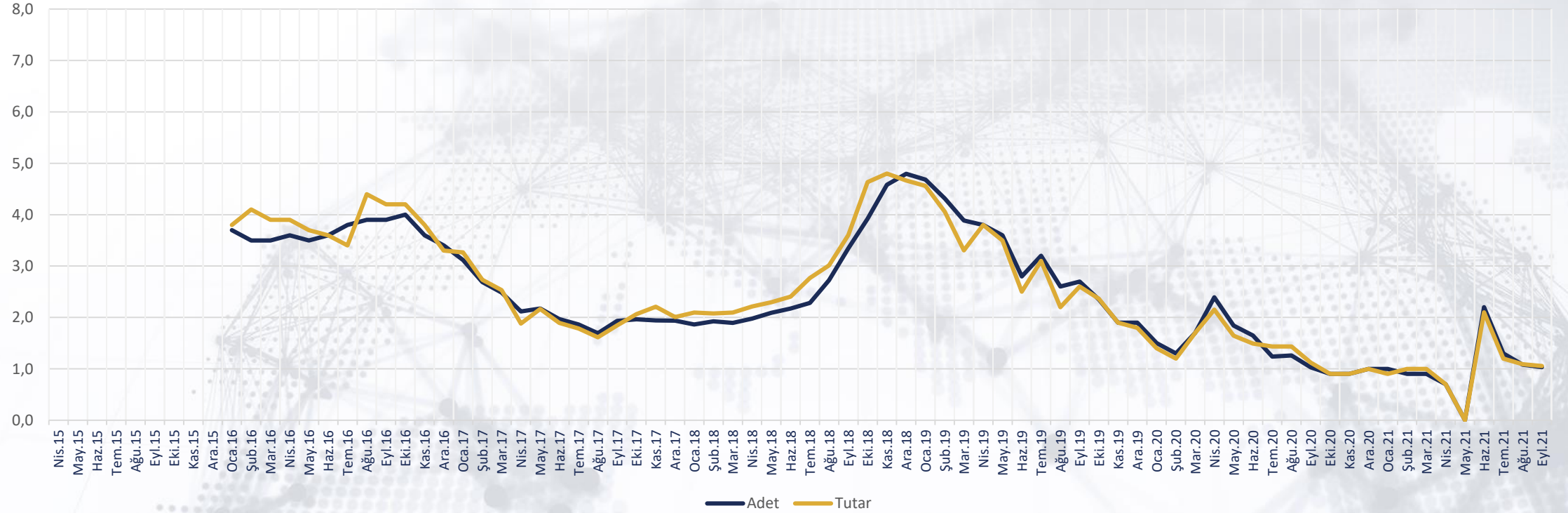
- PMI, 2021 yılı Ekim ayında bir önceki aya göre 1,3 puan azalış göstermiş olup, 51,2 değeri ile eşik değerin üstünde gerçekleşmiştir.

* Endeks değerinin 50'nin üzerinde olması artışı, altında olması düşüşü göstermektedir.

Karşılıksız Çek Oranları

Karşılıksız İşlemi Yapılan Çekler / Bankalara İbrahim Edilen Çekler (%)

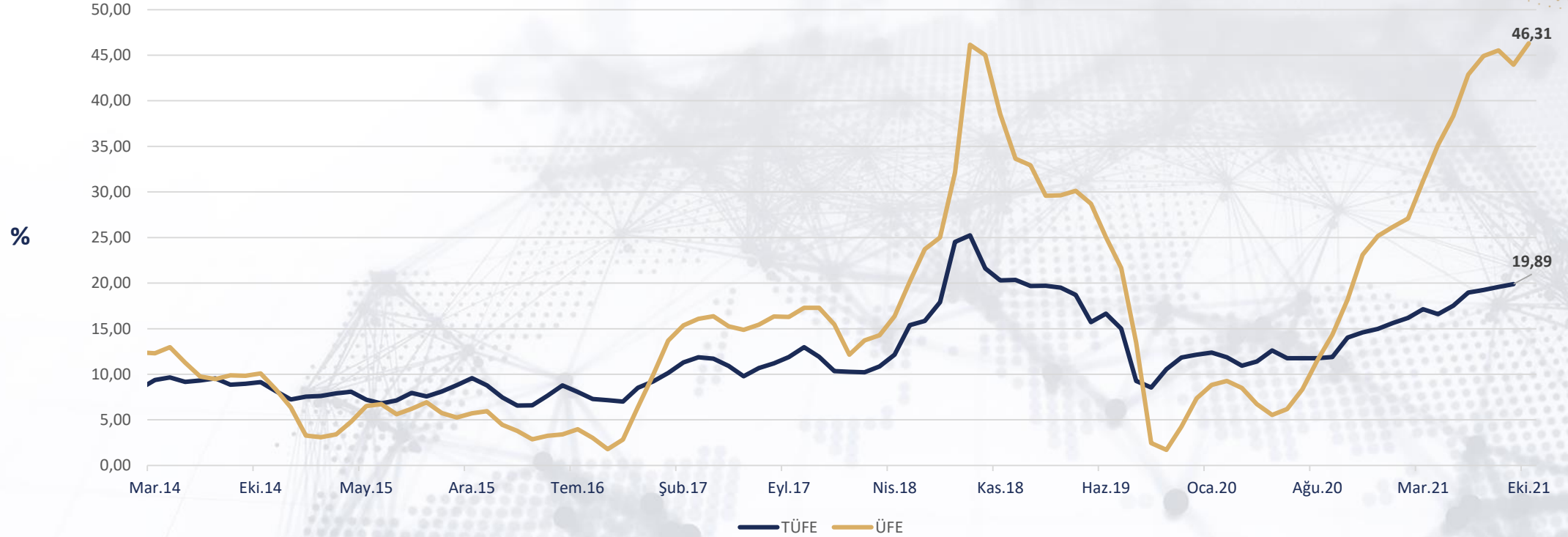

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

- 2021 yılı Eylül ayında bir önceki aya göre “karşılıksız” işlemi yapılan çek adedinin bankalara ibraz edilen çekler içerisindeki oranında azalış yaşanırken, “karşılıksız” işlemi yapılan çeklerin tutar olarak toplam içerisindeki oranı sabit kalmıştır.

Enflasyondaki Gelişmeler*

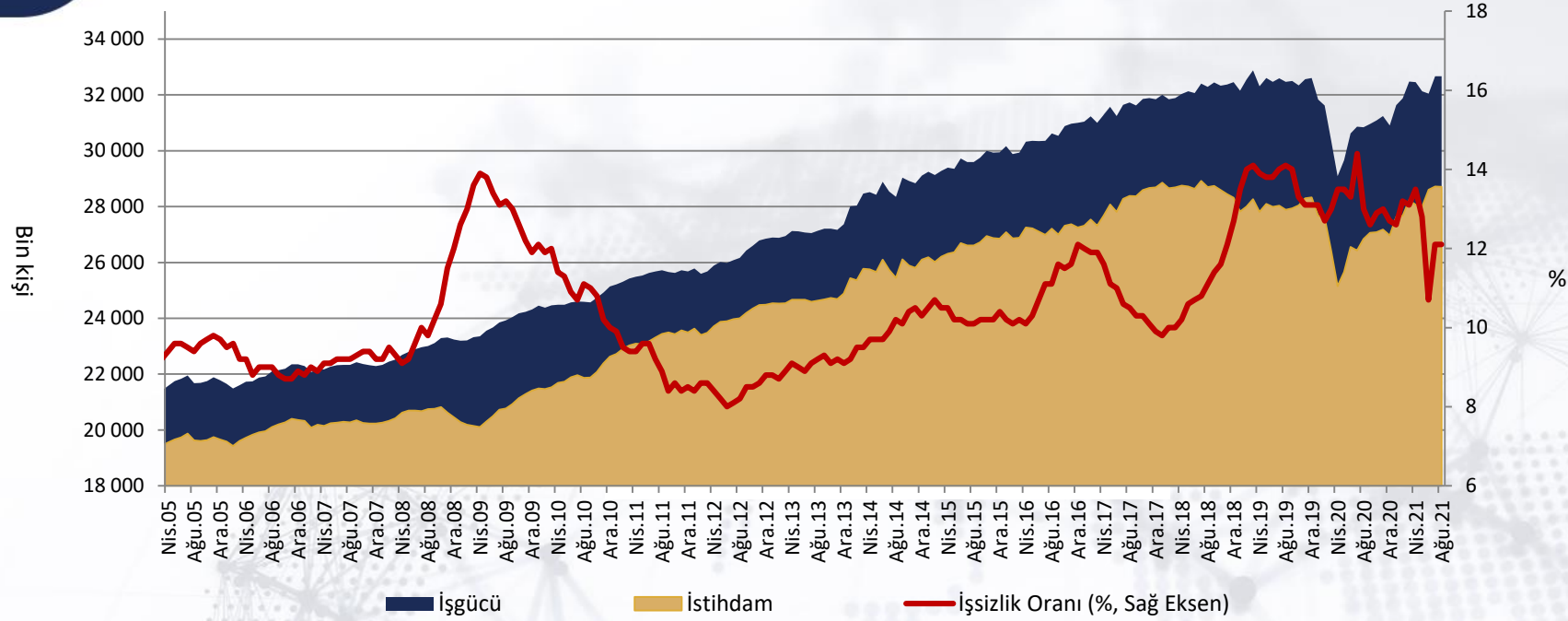
Kaynak: TÜİK

- 2021 yılı Ekim ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre, TÜFE’de %19,89 oranında, Yİ-ÜFE’de ise %46,31 oranında artış gerçekleşmiştir.

*Endeks (2003=100)

İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler

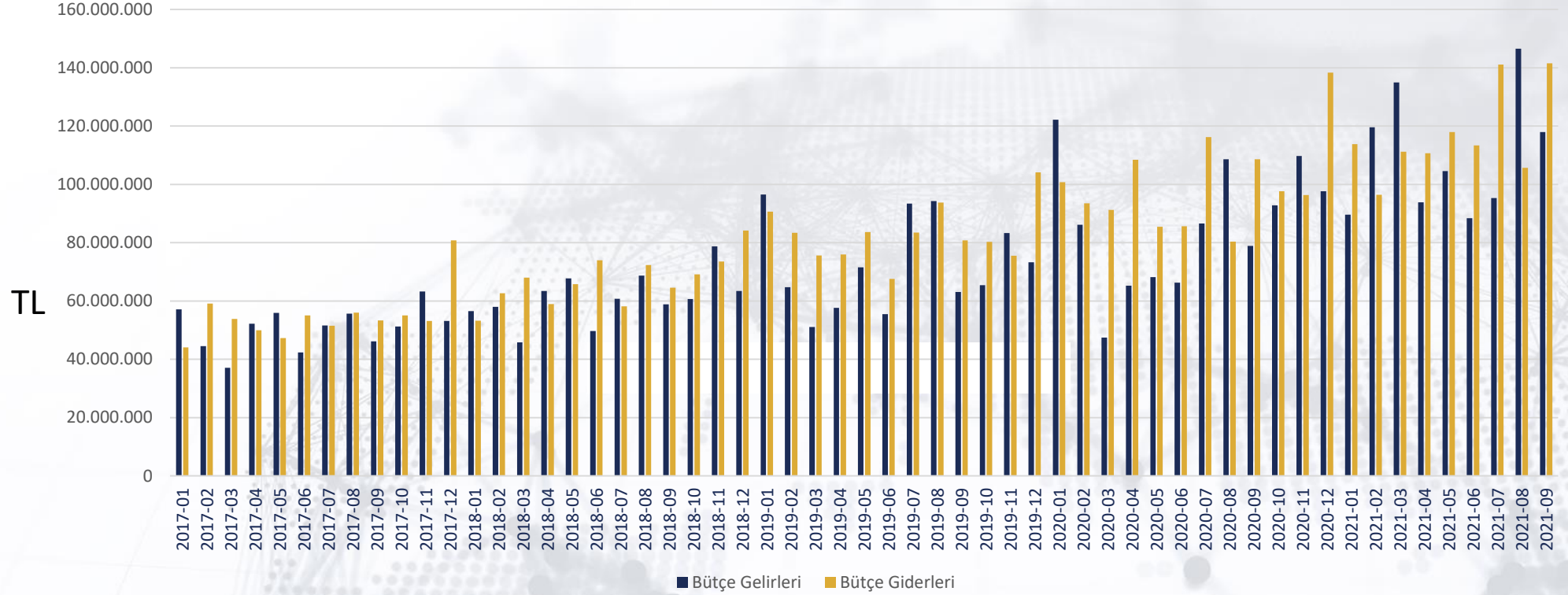
Kaynak: TÜİK

Not: Mevsimsel Düzeltilmiş Veriler

- 2021 yılı Ağustos ayında arındırılmamış işsizlik oranı %12,0, mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı %12,1 düzeyinde gerçekleşmiştir.
- Mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı ABD’de %4,8 (Eylül), AB(27)’de %6,7 (Eylül), Avro Bölgesi’nde %7,4 (Eylül), Almanya’da %3,4 (Eylül), Fransa’da %7,7 (Eylül) ve İtalya’da %9,2 (Eylül) düzeyinde bulunmaktadır.

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

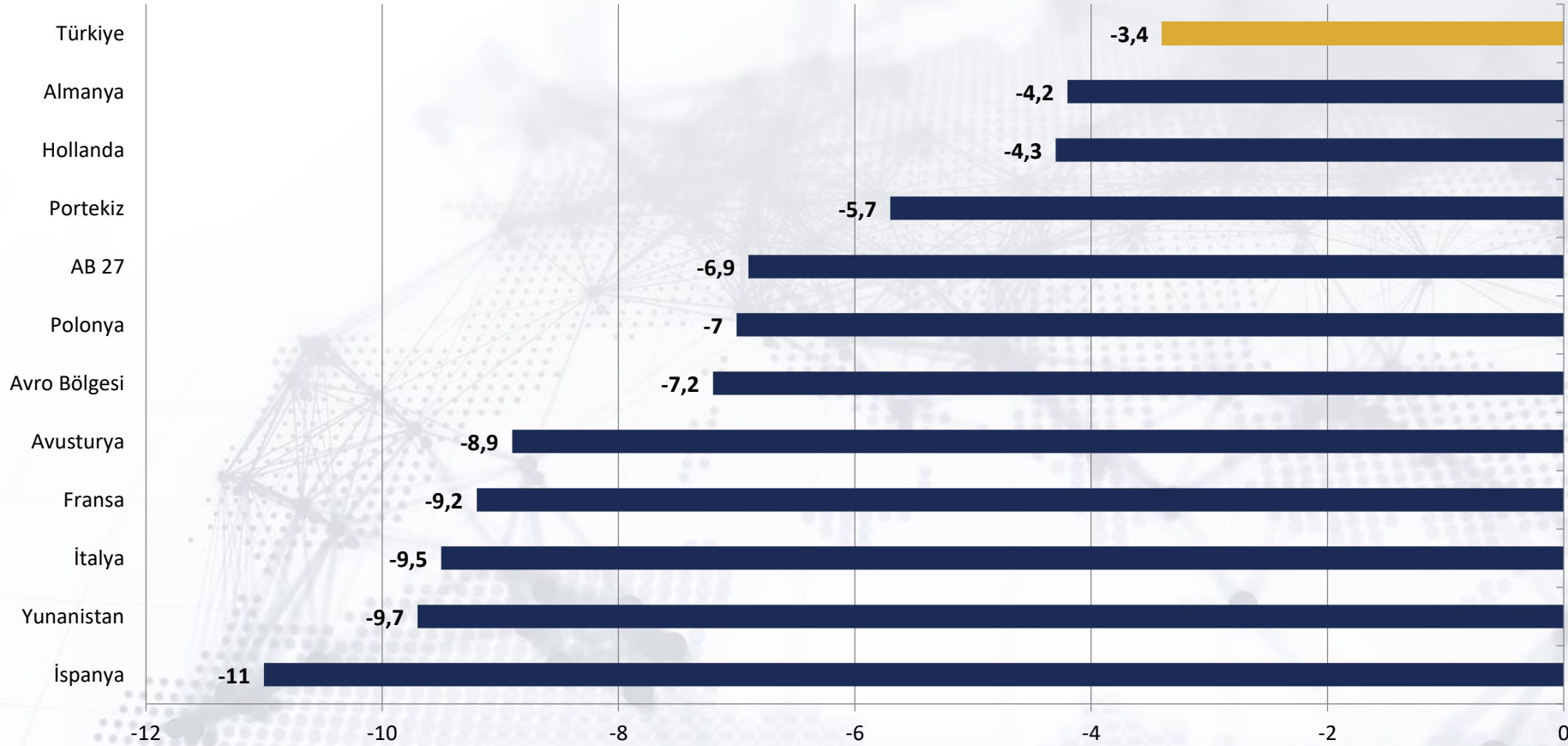

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

- 2021 yılı Eylül ayında merkezi yönetim bütçe gelirleri 117,9 milyar TL olarak gerçekleşirken, bütçe giderleri 141,5 milyar TL olmuş ve bütçe 23,6 milyar TL açık vermiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Açığı / GSYH (%), 2020

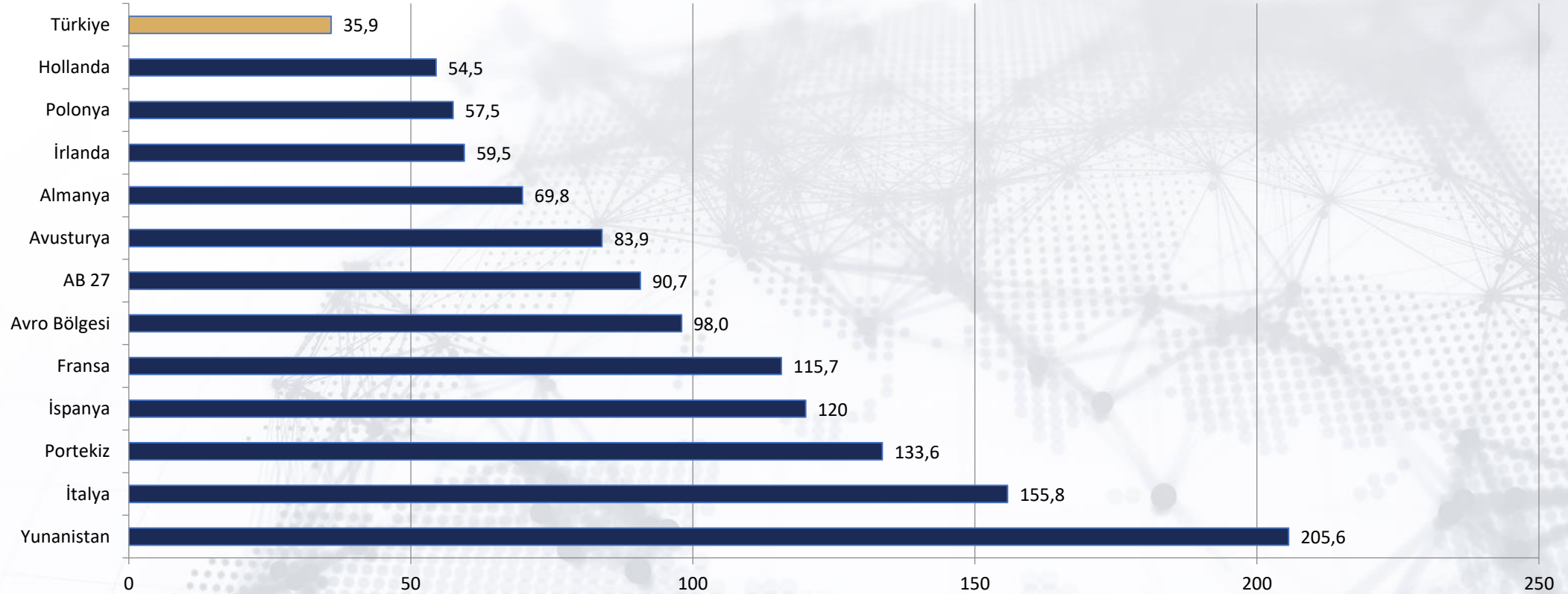

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.

➤ Türkiye'nin Merkezi Yönetim Bütçe Açığının GSYH'ye oranı 2020 yılında -%3,4 ile AB ülkeleri ortalamasının altında gerçekleşmiştir.

AB Tanımlı Genel Devlet Borç Stoku / GSYH (%), 2020

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.

- Türkiye'nin AB tanımlı Genel Devlet Borç Stokunun GSYH'ya oranı 2020 yılında, Maastricht kriteri olan %60'ın oldukça altında, %35,9 olarak gerçekleşmiştir.

Ödemeler Dengesi

Milyon Dolar	Ağustos			Ocak-Ağustos		
	2020	2021	Değişim (%)	2020	2021	Değişim (%)
I- CARI İŞLEMLER HESABI	-4068	528	-113,0	-25.977	-13.992	-46,1
A. DIŞ TİCARET DENGESİ	-5375	-2.757	-48,7	-25.597	-19.158	-25,2
B. HİZMETLER DENGESİ	1.795	4076	127,1	6.059	12.542	107,0
C. BİRİNCİL GELİR DENGESİ	-630	-850	34,9	-6.264	-8.103	29,4
D. İKİNCİL GELİR DENGESİ	142	59	-58,5	-175	727	-515,4
II- SERMAYE HESABI	-9	-22	144,4	-27	-60	122,2
III- FİNANS HESAPLARI	-6.100	4.956	-181,2	-34.766	-553	-98,4
Doğrudan Yatırımlar	-439	319	-172,7	-3.033	-3.433	13,2
Net Varlık Edinimi	162	1544	853,1	1.608	3.790	135,7
Net Yükümlülük Oluşumu	601	1225	103,8	4.641	7.223	55,6
Sermaye	238	257	8,0	2.863	3.340	16,7
Yatırım	241	264	9,5	4.012	3.441	-14,2
Tasfiye	3	7	133,3	1.149	101	-91,2
Diğer Sermaye (Net)	8	244	2.950,0	-628	194	-130,9
Gayrimenkul (Net)	355	724	103,9	2.406	3.689	53,3
Portföy Yatırımları	2.084	-1.339	-164,3	16.973	-5.224	-130,8
Diğer Yatırımlar	-143	-7.271	4.984,6	-9.703	-19.107	96,9
Rezerv Varlıklar	-7.602	13.247	-274,3	-39.003	27.211	-169,8
IV- NET HATA NOKSAN	-2.023	4.450	-320,0	-8.762	13.499	-254,1

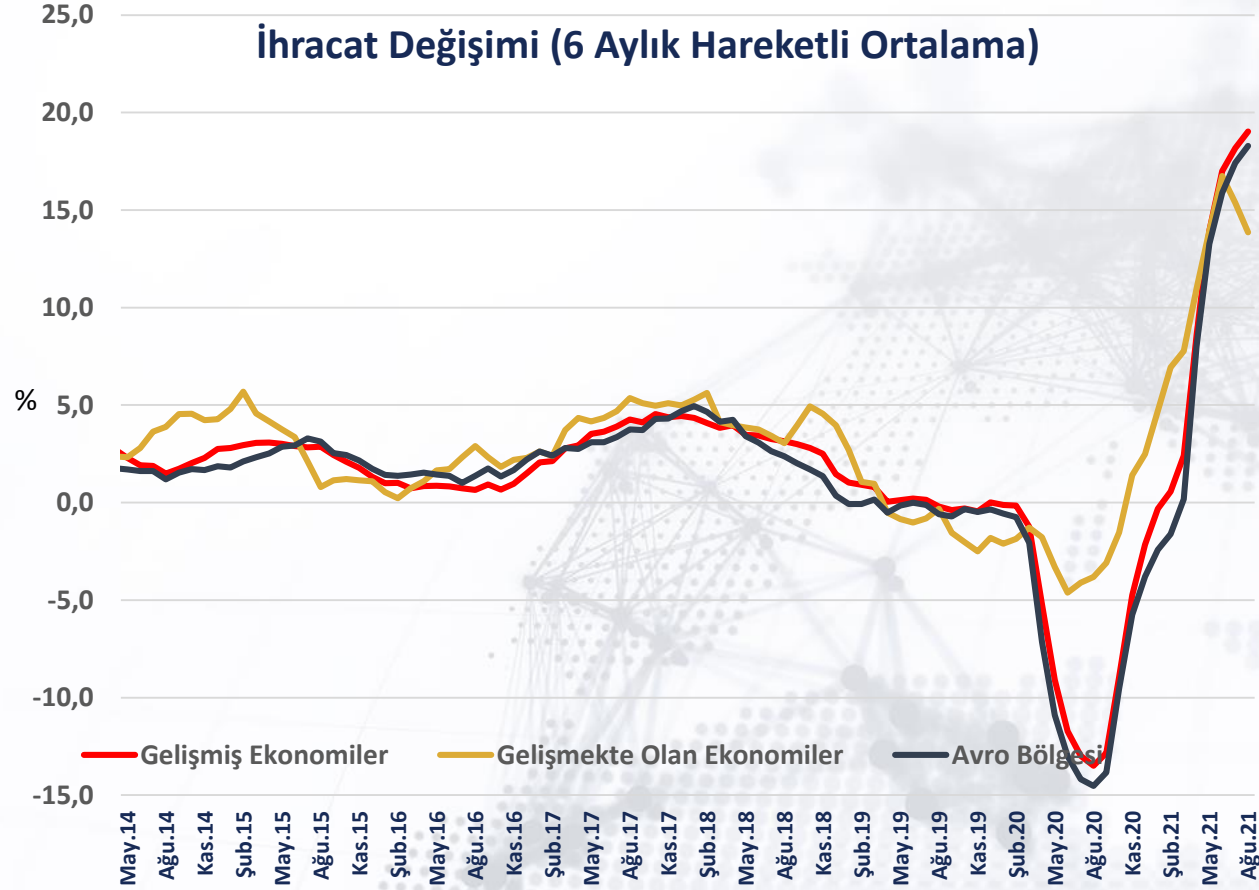
Kaynak: TCMB

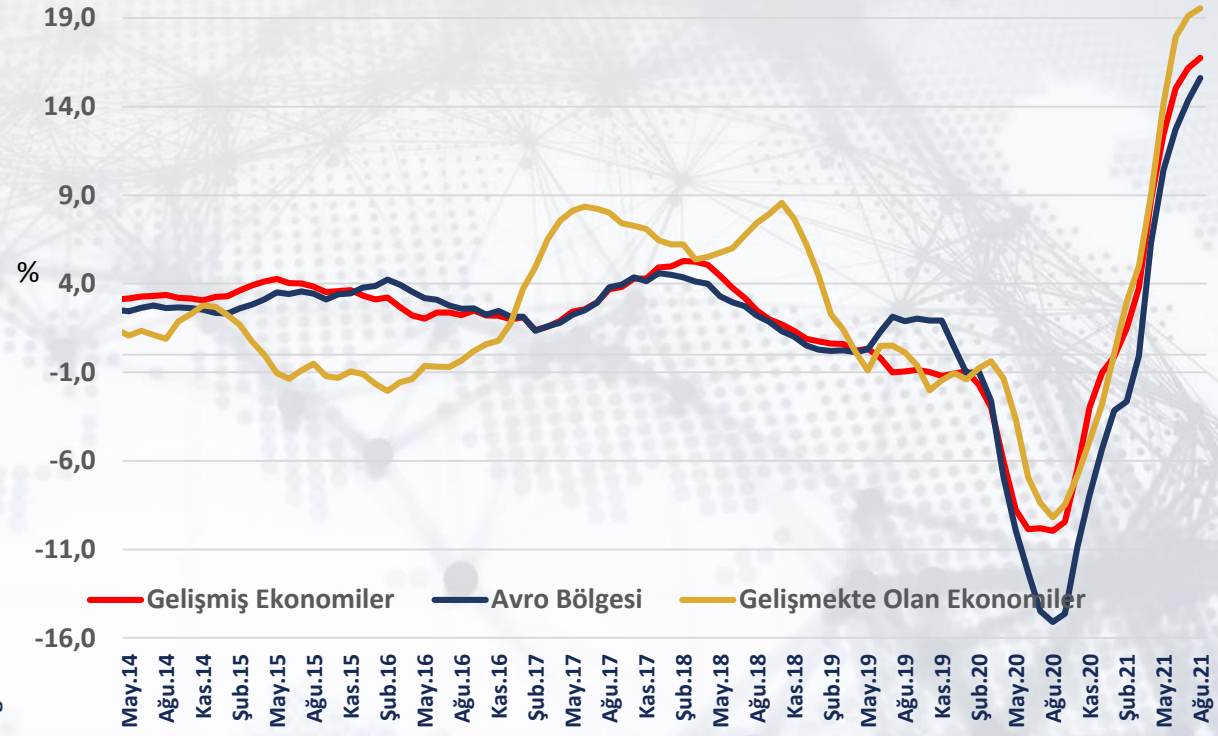
T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

Küresel Ticaret Endekslerindeki Gelişmeler *

İhracat Değişimi (6 Aylık Hareketli Ortalama)

İthalat Değişimi (6 Aylık Hareketli Ortalama)

Kaynak: Hollanda Ekonomik Politika Analizi Bürosu (CPB)

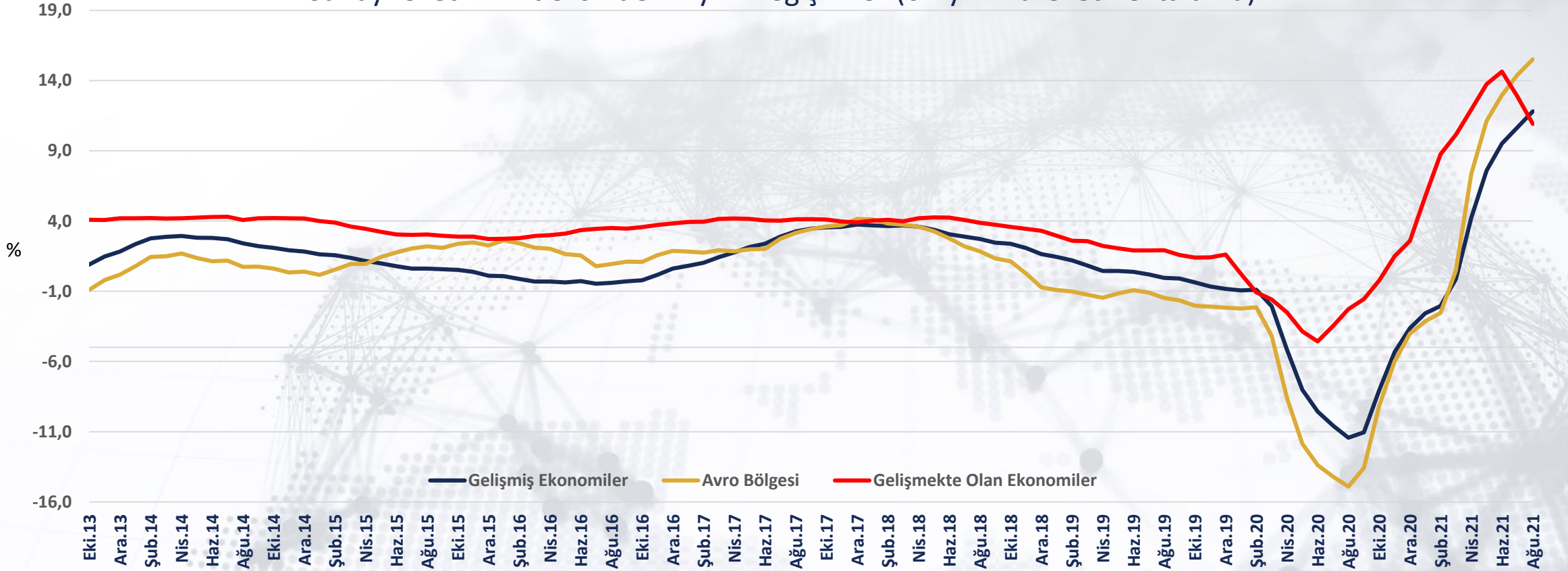
* Ticaret Endeksi (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

Küresel Sanayi Üretim Endekslerindeki Gelişmeler*

Sanayi Üretim Endeksindeki Aylık Değişimler (6 Aylık Hareketli Ortalama)

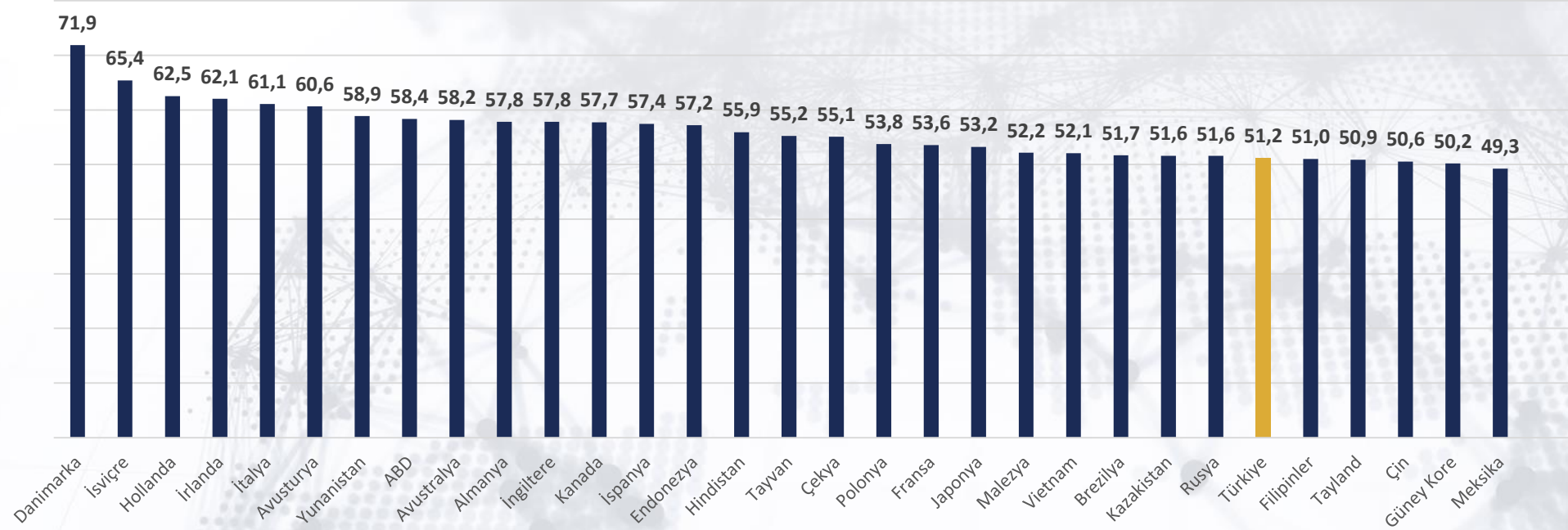
Kaynak: Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB)

*Sanayi Üretim Endeksi, Yüzde Değişim (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

Dünya Ekonomisine İlişkin Gelişmeler

İmalat Sanayi Satın Alma Yöneticileri Endeksi* (PMI), Ekim 2021

Kaynak: IHS Markit

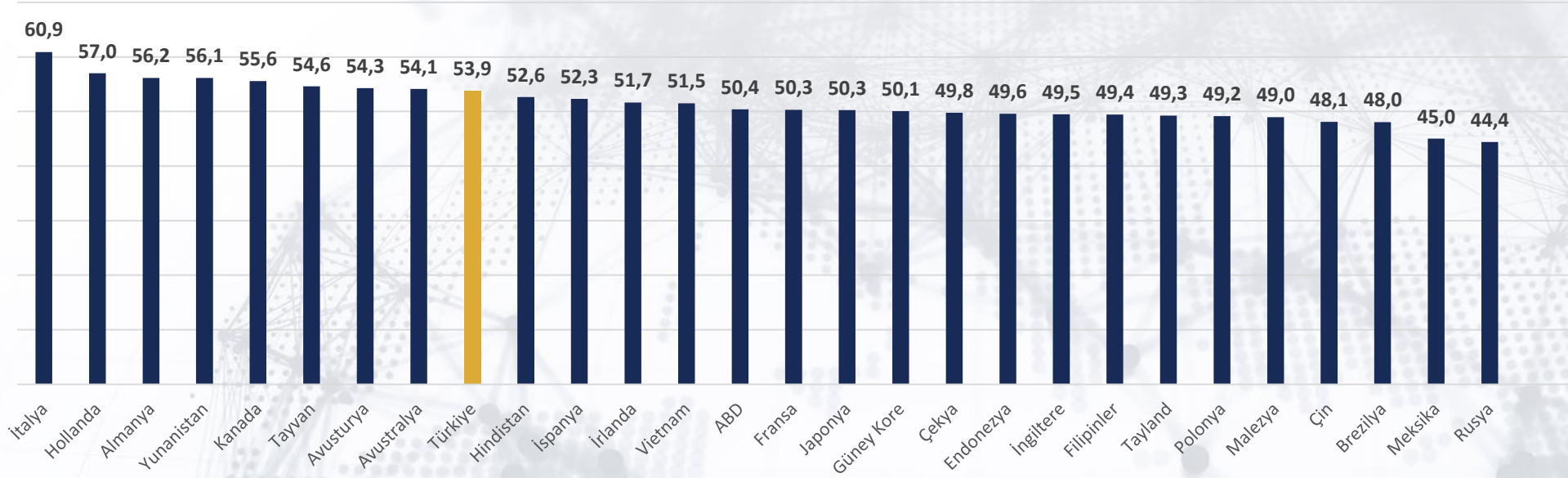
- Endeksin 50 değerinin üzerinde olması imalat sanayinde iyileşmeye işaret ederken 50'nin altında olması kötüleşmeyi ifade etmektedir. Mevsimsellikten arındırılmış veriler kullanılmıştır.

2021 Ekim Ayında Türkiye'nin PMI Endeksi 51,2 ile eşik değerin üstünde gerçekleşmiştir.

Dünya Ekonomisine İlişkin Gelişmeler

Yeni İhracat Siparişleri Endeksi*, Ekim 2021

Kaynak: IHS Markit

- Endeksin 50 değerinin üzerinde olması yeni ihracat siparişlerinde iyileşmeye işaret ederken 50'nin altında olması kötüleşmeyi ifade etmektedir. Mevsimsellikten arındırılmış veriler kullanılmıştır.

2021 Ekim Ayında Türkiye'nin Yeni İhracat Siparişleri Endeksi 53,9 ile eşik değerın üstünde gerçekleşmiştir.

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

B-MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM

2022-2024 Orta Vadeli Program (YEP) Hedefleri

	2020	2021 (GT)	2022 (P)	2023 (P)	2024 (P)
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	5.047	6.648	7.880	9.041	10.287
Kişi Başı Milli Gelir (\$)	8.597	9.489	9.947	10.703	11.465
GSYH Reel Büyümesi (%)	1,8	9,0	5,0	5,5	5,5
İşsizlik Oranı (%)	13,2	12,6	12,0	11,4	10,9
Seyahat Gelirleri (Milyar \$)	10,2	17,0	25,0	30,0	33,0
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-37,3	-21,0	-18,6	-13,5	-10,0
Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	-5,2	-2,6	-2,2	-1,5	-1,0

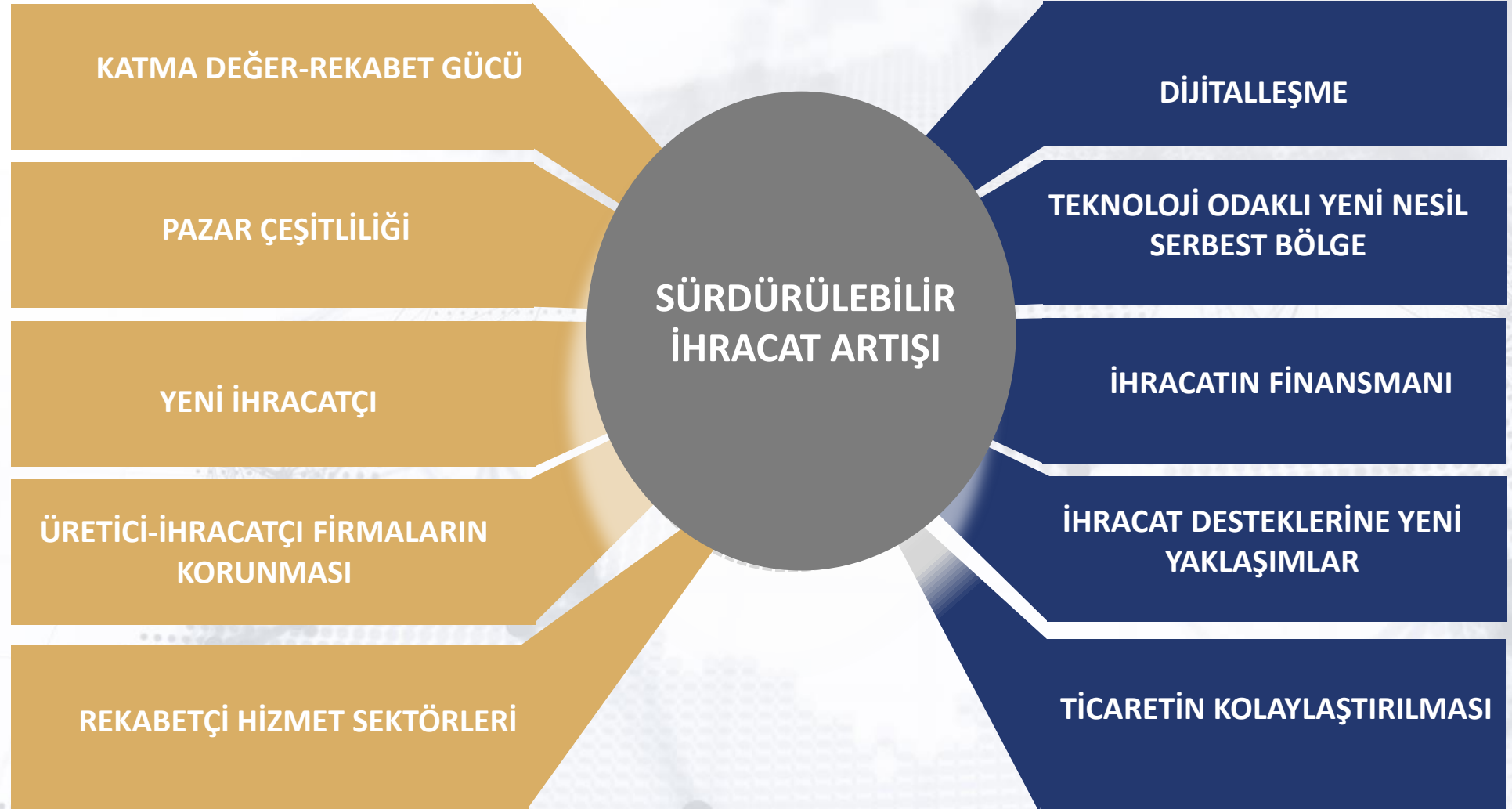
Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

GT: Gerçekleşme Tahmini, P: Program

- **2022-2024 dönemini kapsayan Orta Vadeli Programda aşılama faaliyetlerinin hız kazanması ve sosyal hayat üzerindeki kısıtlamaların azaltılmasıyla salgın sonrası toparlanma sürecinde büyüme potansiyelinin artırılması, yüksek katma değerli üretimi önceleyen Türkiye ekonomisi için; nitelikli istihdam oluşturan, enflasyon ve cari açık yaratmayan, ağırlıklı olarak yurtiçi tasarruflar ve doğrudan yabancı yatırımlarla finanse edilen, verimli alanlara yönlendirilmiş yatırımlara ve ihracata dayalı, yeşil dönüşümü dikkate alan dengeli, istikrarlı ve kapsayıcı bir büyüme yapısının tesis edilmesi temel amaç olarak belirlenmiştir.**

İhracat Ana Planı Hedefleri

İhracat Ana Planı Politika Araçları

Dijitalleşme ve Ticaret Kolaylıkları	Ticaret Diplomasisi ve Yeni İhracatçılar	Teknoloji Odaklı Yeni Nesil Serbest Bölgeler	İhracatın Finansmanı (Eximbank Ürünleri)
➤ Dijital Gümrükler ➤ İhracatçılar İçin Kullanıcı Dostu Dijital Uygulamalar ➤ Ticaret Diplomasisi Araçları ➤ Ticaret Politikası Önlemleri	➤ Ticaret Müşavirleri Ağı ➤ Türkiye Kadın Girişimci Ağı ➤ Melek Yatırımcı Ağı ➤ Dış Ticaret Alanında Mesleki Eğitim	➤ Finansman Desteği ➤ Enerji Desteği ➤ Kira Desteği ➤ İstihdam Desteği	➤ Uzun Vadeli Finansman ➤ Kur riskine karşı yeni ürünler ➤ Kadın ve Genç Girişimcilere Özel Kredi Programı ➤ Mevsimsel Kredi Destek Programı

Uluslararası Kuruluşların Büyüme Tahminleri

Bazı Ülke-Ülke Gruplarına İlişkin Büyüme Tahminleri (%)									
		Dünya	Avro Bölgesi	ABD	Brezilya	Rusya	Hindistan	ÇHC	Japonya
IMF	2020	-3,1	-6,3	-3,4	-4,1	-3,0	-7,3	2,3	-4,6
	2021	5,9	5,0	6,0	5,2	4,7	9,5	8,0	2,4
	2022	4,9	4,3	5,2	1,5	2,9	8,5	5,6	3,2
OECD	2020	-3,4	-6,5	-3,4	-4,4	-2,5	-7,3	2,3	-4,6
	2021	5,7	5,3	6,0	5,2	2,7	9,7	8,5	2,5
	2022	4,5	4,6	3,9	2,3	3,4	7,9	5,8	2,1
Dünya Bankası	2019	2,5	1,3	2,2	1,4	2,0	4,0	6,0	0,0
	2020	-3,5	-6,6	-3,5	-4,1	-3,0	-7,3	2,3	-4,7
	2021	5,6	4,2	6,8	4,5	3,2	8,3	8,5	2,9

Kaynak:

IMF 2021 Ekim ayı Görünüm Raporu

OECD 2021 Eylül ayı Görünüm Raporu

Dünya Bankası 2021 Haziran ayı Görünüm Raporu

Dünya Ticaretine İlişkin Tahminler

DTÖ Küresel Mal Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

	2021	2022
Dünya Mal Ticaret Hacmi	10,8	4,7
<i>İhracat Artışı</i>		
Kuzey Amerika	8,7	6,9
Güney Amerika	7,2	2,0
Avrupa	9,7	5,6
Asya	14,4	2,3
<i>İthalat Artışı</i>		
Kuzey Amerika	12,6	4,5
Güney Amerika	19,9	2,1
Avrupa	9,1	6,8
Asya	10,7	2,9

Kaynak: IMF (Ekim 2021), DTÖ (Ekim 2021)

IMF Küresel Mal ve Hizmet Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

Reel Değişim (%)	2021	2022
Küresel Ticaret Hacmi	9,7	6,7
İhracat Hacmi		
-Gelişmiş Ülkeler	8,0	6,6
-Yükselen Piyasalar ve Gelişmekte Olan Ülkeler	11,6	5,8

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

C-DİŞ TİCARETTE GELİŞMELER

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

1) MAL TİCARETİ

Mal Ticareti Hedefleri (OVP)

	2020	2021 (GT)	2022 (P)	2023 (P)	2024 (P)
İhracat (Milyar \$) (GTS)	169,6	211,0	230,9	242,0	255,0
İthalat (Milyar \$) (GTS)	219,5	258,0	282,7	294,0	309,0
Dış Ticaret Dengesi (GTS, Milyar Dolar)	-49,9	-47,0	-51,8	-52,0	-54,0
Dış Ticaret Hacmi (GTS)/GSYH (%)	54,3	58,6	60,4	58,0	56,3
İhracat/İthalat (%)	77,3	81,8	81,7	82,3	82,5

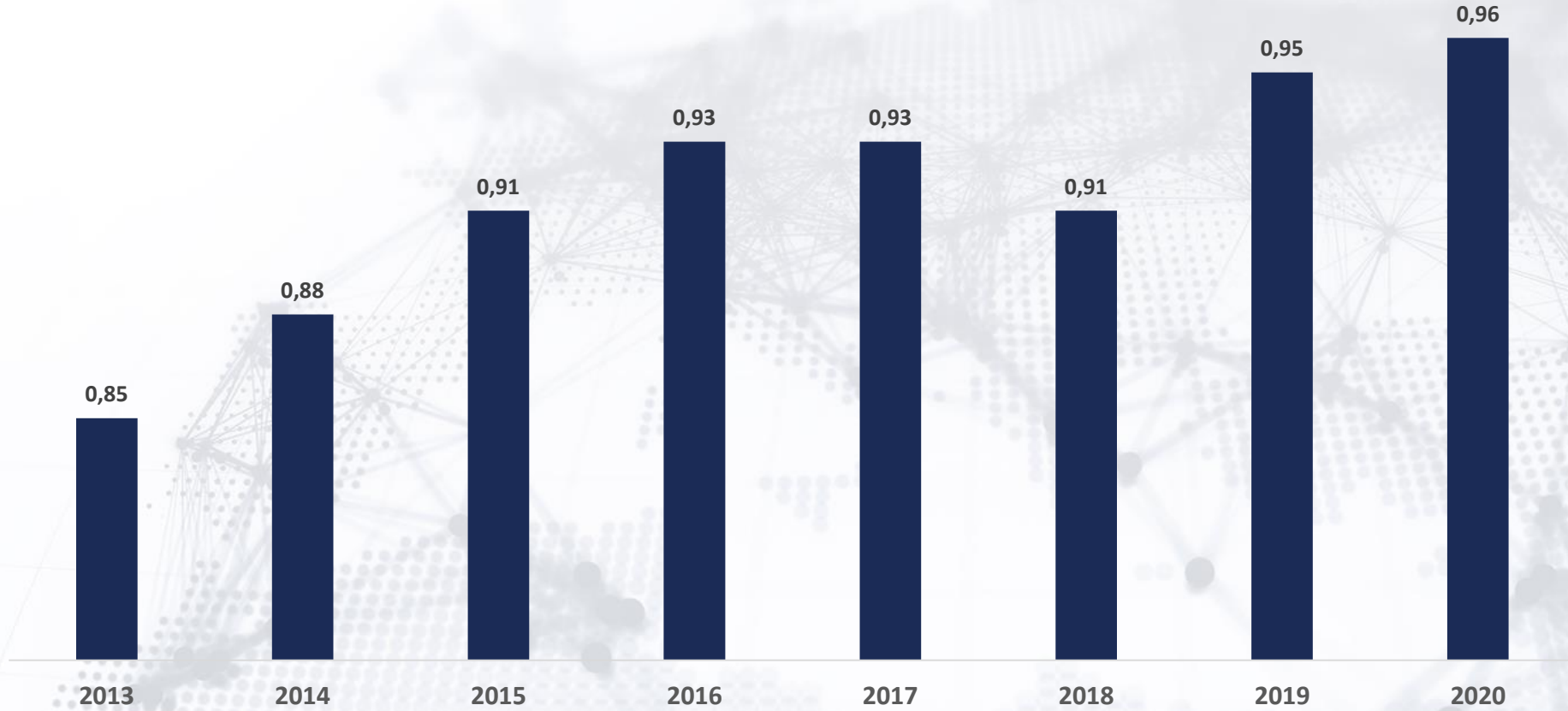
Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

GT: Gerçekleşme Tahmini

P: Program

Türkiye'nin Küresel Mal İhracatındaki Payı (%)

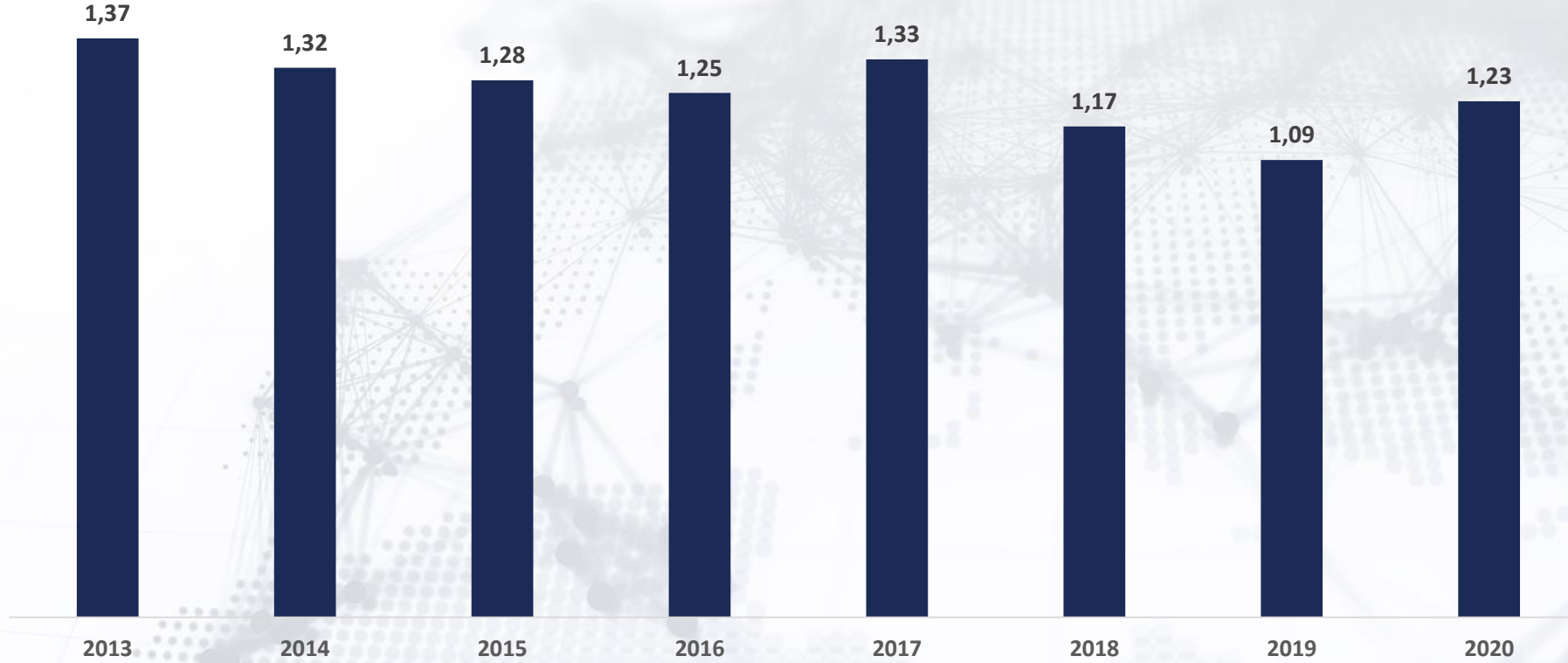

Kaynak: DTÖ

➤ Türkiye'nin dünya mal ihracatındaki payı 2020 yılında %0,96 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Mal İthalatındaki Payı (%)

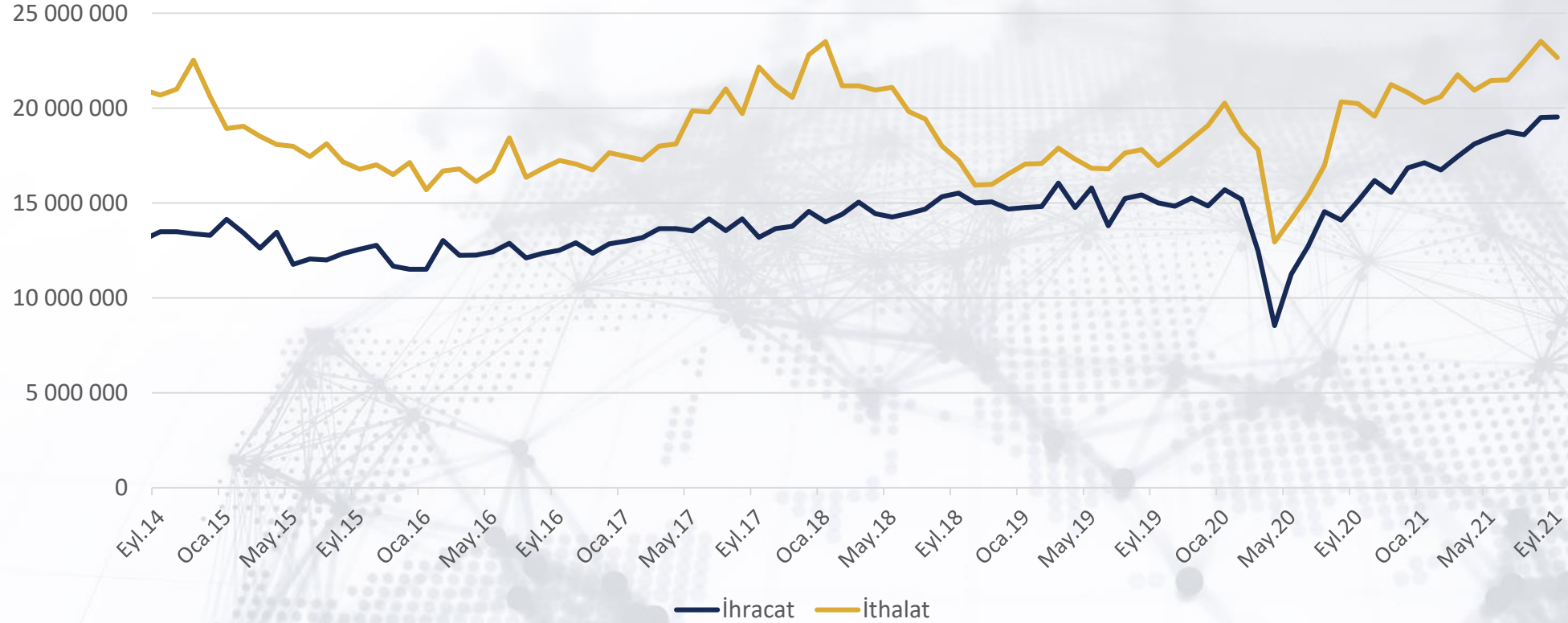

Kaynak: DTÖ

➤ Türkiye'nin dünya mal ithalatındaki payı 2020 yılında %1,23 düzeyindedir.

İhracat ve İthalatın Aylık Gelişimi (Bin \$, GTS)

Kaynak: TÜİK

Not: Grafikte Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Veriler Kullanılmıştır.

- **2021 Eylül ayında, 2020 yılının aynı ayına göre genel ticaret sisteminde ihracat %30,0 oranında artış ile 20,8 milyar dolar, ithalat ise %11,9 oranında artış ile 23,3 milyar dolar olmuştur. Dış ticaret açığı ise %47,5 oranında azalışla 2,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.**

Dış Ticaretin Gelişimi

(Bin \$)	2019	2020	Değişim (%) 2019/2020	2020 - EYLÜL	2021 - EYLÜL	Değişim (%) 2020/2021
İhracat	180.832.722	169.637.755	-6,2	15.990.798	20.780.446	30,0
Enerji İhracatı*	8.447.379	4.715.214	-44,2	358.052	773.842	116,1
Altın İhracatı	2.000.620	2.779.978	39,0	104.843	48.885	-53,4
İthalat	210.345.203	219.516.807	4,4	20.846.823	23.327.735	11,9
Enerji İthalatı*	41.731.207	28.925.037	-30,7	2.683.865	4.447.102	65,7
Altın İthalatı	11.268.688	25.183.792	123,5	3.383.752	304.792	-91,0
Dış Ticaret Hacmi	391.177.924	389.154.562	-0,5	36.837.621	44.108.181	19,7
Dış Ticaret Dengesi	-29.512.481	-49.879.052	69,0	-4.856.025	-2.547.289	-47,5
Enerji Dışı Denge	3.771.347	-25.669.229	-780,6	-2.530.212	1.125.972	-144,5
İhracat / İthalat (%)	86	77	-10,1	77	89	16,1

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

* Enerji, 27. fasıla karşılık gelmektedir.

- 2021 yılı Eylül ayında ihracat %30,0 artışla 20,8 milyar dolar, ithalat ise %11,9 artış ile 23,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Dış Ticaret Endeksleri (2010=100)

	2019		2020		2021 Ağustos	
	Endeks	%Değişim	Endeks	% Değişim	Endeks	% Değişim
İhracat Birim Değer Endeksi	95,6	-4,2	94,8	-0,8	104,6	9,9
İhracat Miktar Endeksi	125,3	6,5	118,4	-5,5	143,8	38,2
İthalat Birim Değer Endeksi	101,2	-4,3	96,3	-4,9	120,4	27,1
İthalat Miktar Endeksi	97,3	-5,0	106,7	9,6	108,1	-2,7
Dış Ticaret Hadleri	94,5	0,1	98,5	4,2	86,8	-13,5

Kaynak: TÜİK

- Ağustos 2021 döneminde ihracat miktar endeksi bir önceki yılın aynı dönemine göre %38,2 oranında artarken, ithalat miktar endeksi ise %2,7 oranında azalmıştır.

GTS* ve ÖTS*'ye Göre Dış Ticaret Verileri

Tablo 1: Genel Ticaret Sistemine(GTS) Göre Dış Ticaret Verileri

	Ekim			Ocak-Ekim		
	2020	2021	Değişim(%)	2020	2021	Değişim(%)
İhracat	17.315	20.807	20,17	135.712	181.758	33,93
İthalat	19.714	22.270	12,97	175.987	215.572	22,49
Dış Ticaret Hacmi	37.030	43.077	16,33	311.699	397.330	27,47
Dış Ticaret Dengesi	-2.399	-1.463	-39,00	-40.275	-33.814	-16,04
İhr/İth.Karşılama Oranı(%)	87,8	93,4		77,1	84,3	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Tablo 2: Özel Ticaret Sistemine(ÖTS) Göre Dış Ticaret Verileri

	Ekim			Ocak-Ekim		
	2020	2021	Değişim(%)	2020	2021	Değişim(%)
İhracat	16.427	19.845	20,81	128.437	172.389	34,22
İthalat	18.736	21.637	15,48	168.629	207.380	22,98
Dış Ticaret Hacmi	35.163	41.482	17,97	297.067	379.769	27,84
Dış Ticaret Dengesi	-2.309	-1.791	-22,41	-40.192	-34.991	-12,94
İhr/İth.Karşılama Oranı(%)	87,7	91,7		76,2	83,1	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

*Genel Ticaret Sistemi'nde (GTS), Gümrük alanlarına ve serbest bölgelere giren ve çıkan mallar da dış ticaret verisinde yer almaktadır. Özel Ticaret Sistemi'nde (ÖTS) ise gümrük sınırı esas alınmaktadır. Bu tanıma göre serbest bölgeler ve gümrük antrepoları gümrük sınırı dışında yer almaktadır.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflaması (GTS)

İHRACAT

İhracat (Milyon \$)	Ekim			Ocak-Ekim		
	2020	2021	Değ. (%)	2020	2021	Değ. (%)
Yatırım malları	2.016	2.259	12,09	15.407	19.859	28,89
Ara mallar	7.952	10.478	31,77	64.873	93.123	43,55
Tüketim malları	7.224	7.920	9,64	54.444	67.793	24,52
Diğerleri	124	149	20,34	988	983	-0,55
TOPLAM	17.315	20.807	20,17	135.712	181.758	33,93

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

İTHALAT

İthalat (Milyon \$)	Ekim			Ocak-Ekim		
	2020	2021	Değ. (%)	2020	2021	Değ. (%)
Yatırım malları	3.586	2.671	-25,51	25.265	28.924	14,48
Ara mallar	13.715	17.681	28,92	131.506	165.817	26,09
Tüketim malları	2.394	1.908	-20,31	18.775	20.511	9,25
Diğerleri	20	11	-46,07	442	320	-27,50
TOPLAM	19.714	22.270	12,97	175.987	215.572	22,49

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Başlıca İhraç Ürünleri (GTS)

FASIL	İHRACAT (MİLYON DOLAR)	Eylül			Ocak - Eylül		
	FASIL ADI	2020	2021	% Değişim	2020	2021	% Değişim
87	Motorlu kara taşıtları	2.250	2.074	-7,8	14.669	17.960	22,4
72	Demir ve çelik	721	2.025	181,1	6.148	12.052	96,0
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	1.588	1.818	14,5	11.697	15.421	31,8
85	Elektrikli makina ve cihazlar	887	1.078	21,6	6.445	8.691	34,9
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	919	1.059	15,1	5.771	7.793	35,0
39	Plastikler ve mamulleri	645	938	45,5	4.957	7.310	47,5
73	Demir veya çelikten eşya	589	885	50,3	4.553	6.263	37,6
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	358	774	116,1	3.383	5.802	71,5
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	645	714	10,7	4.859	5.572	14,7
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	493	711	44,1	4.524	7.230	59,8

Kaynak: TÜİK

Başlıca İthal Ürünleri (GTS)

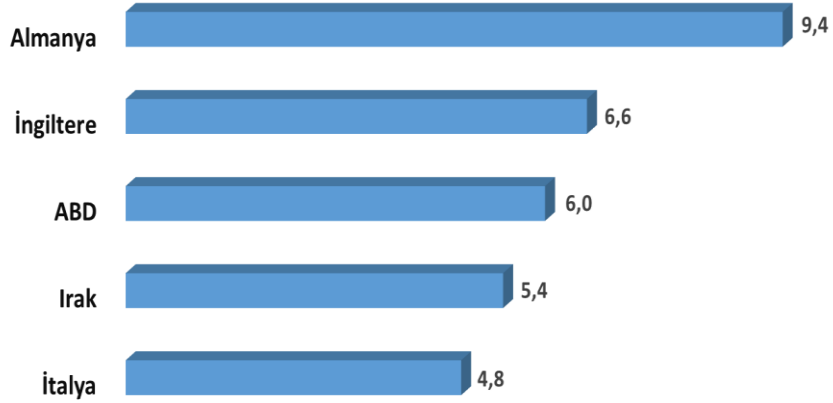
FASIL	İTHALAT (MİLYON DOLAR)	Eylül			Ocak - Eylül		
	FASIL ADI	2020	2021	% Değişim	2020	2021	% Değişim
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	2.684	4.447	65,7	21.544	31.505	46,2
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	2.453	2.717	10,8	17.363	22.545	29,8
72	Demir ve çelik	1.363	2.196	61,1	10.864	20.197	85,9
85	Elektrikli makina ve cihazlar	1.799	1.627	-9,6	11.907	14.637	22,9
39	Plastikler ve mamulleri	963	1.547	60,7	8.487	12.748	50,2
87	Motorlu kara taşıtları	1.605	1.114	-30,6	9.357	11.727	25,3
29	Organik kimyasal ürünler	488	882	80,7	4.211	6.559	55,8
30	Eczacılık ürünleri	498	733	47,1	3.608	5.624	55,9
10	Hububat	275	629	128,6	2.355	2.744	16,5
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	274	611	123,2	2.419	4.483	85,3

Kaynak: TÜİK

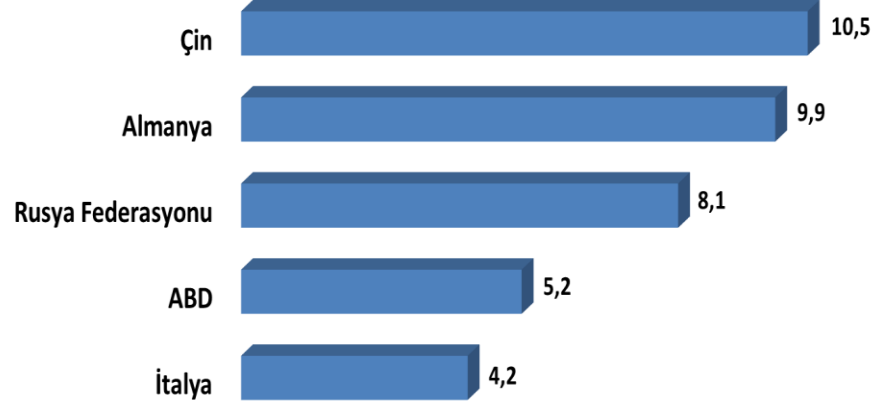

İhracat ve İthalatta İlk Beş Ülke (GTS)

2020 yılı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

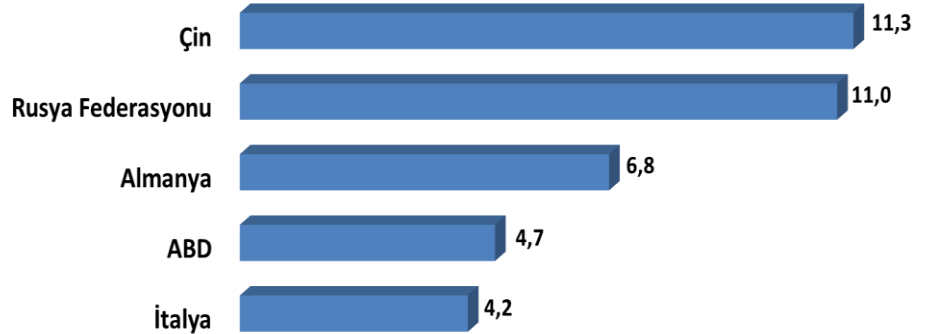
2020 yılı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2021 Ekim Ayı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2021 Ekim Ayı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

İhracatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar	EYLÜL				OCAK-EYLÜL			
	2020	2021	% Pay	% Değişim	2020	2021	% Pay	% Değişim
A- AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ (27)	6.760	8.522	41,0	26,1	48.935	67.157	41,7	37,2
B- DİĞER ÜLKELER	9.231	12.258	59,0	32,8	69.462	93.794	58,3	35,0
1- DİĞER AVRUPA	2.271	2.907	14,0	28,0	16.639	22.030	13,7	32,4
2- AFRİKA	1.355	1.922	9,2	41,9	10.898	14.929	9,3	37,0
Kuzey Afrika	837	1.217	5,9	45,5	6.574	9.323	5,8	41,8
Diğer Afrika	518	705	3,4	35,9	4.324	5.606	3,5	29,6
3- AMERİKA	1.336	2.362	11,4	76,7	10.288	16.332	10,1	58,7
Kuzey Amerika	1.028	1.592	7,7	54,8	7.982	11.747	7,3	47,2
Orta Amerika ve Karayip	145	380	1,8	161,4	1.044	1.783	1,1	70,8
Güney Amerika	163	390	1,9	139,4	1.262	2.802	1,7	122,1
4- ASYA	4.033	4.925	23,7	22,1	30.714	39.446	24,5	28,4
Yakın ve Ortadoğu	2.799	3.396	16,3	21,4	22.004	26.919	16,7	22,3
Diğer Asya	1.235	1.529	7,4	23,8	8.710	12.526	7,8	43,8
5- AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	88,0	108,4	0,5	23,1	578,2	805,1	0,5	39,3
6- DİĞER ÜLKE ve BÖLGELER	147,4	33,8	0,2	-77,1	344,6	251,9	0,2	-26,9
GENEL TOPLAM	15.991	20.780	100	30,0	118.397	160.951	100	35,9

Kaynak: TÜİK

İthalatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar	EYLÜL				OCAK-EYLÜL			
	2020	2021	% Pay	% Değişim	2020	2021	% Pay	% Değişim
A- AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ (27)	6.820	6.855	29,4	0,5	50.058	63.179	32,7	26,2
B- DİĞER ÜLKELER	14.027	16.473	70,6	17,4	106.215	130.122	67,3	22,5
1- DİĞER AVRUPA	3.784	3.726	16,0	-1,5	24.605	31.775	16,4	29,1
2- AFRİKA	604	710	3,0	17,5	5.406	5.802	3,0	7,3
Kuzey Afrika	445	531	2,3	19,6	3.425	3.698	1,9	8,0
Diğer Afrika	160	179	0,8	11,6	1.981	2.105	1,1	6,3
3- AMERİKA	1.521	2.344	10,0	54,1	14.744	16.754	8,7	13,6
Kuzey Amerika	966	1.512	6,5	56,5	9.562	10.262	5,3	7,3
Orta Amerika ve Karayip	84	103	0,4	22,4	740	822	0,4	11,0
Güney Amerika	470	728	3,1	55,0	4.442	5.670	2,9	27,6
4- ASYA	6.721	7.798	33,4	16,0	50.551	61.280	31,7	21,2
Yakın ve Ortadoğu	2.154	1.572	6,7	-27,0	15.312	11.563	6,0	-24,5
Diğer Asya	4.567	6.227	26,7	36,4	35.239	49.717	25,7	41,1
5- AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	20	108	0,5	445,2	348	676	0,3	94,5
6- DİĞER ÜLKE ve BÖLGELER	1.378	1.787	7,7	29,7	10.561	13.836	7,2	31,0
GENEL TOPLAM	20.847	23.328	100	11,9	156.273	193.301	100	23,7

Kaynak: TÜİK

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

2) HİZMETLER TİCARETİ

Hizmetler Sektörüne İlişkin Hedefler

2023 Hedeflerimiz kapsamında hizmetler sektöründe;

- Ülkemizin dünya hizmet ticaretinden aldığı payın artırılması
- Hizmetler sektörü toplam ihracatının 150 milyar dolara çıkarılması
- Sağlık turizminde 20 Milyar Dolar, film-dizi sektöründe 1 Milyar Dolar, eğitim sektöründe 2 Milyar Dolar, bilişim sektöründe ise 10 Milyar Dolar tutarında ihracat rakamına ulaşılması

2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile desteklenen sektörler;

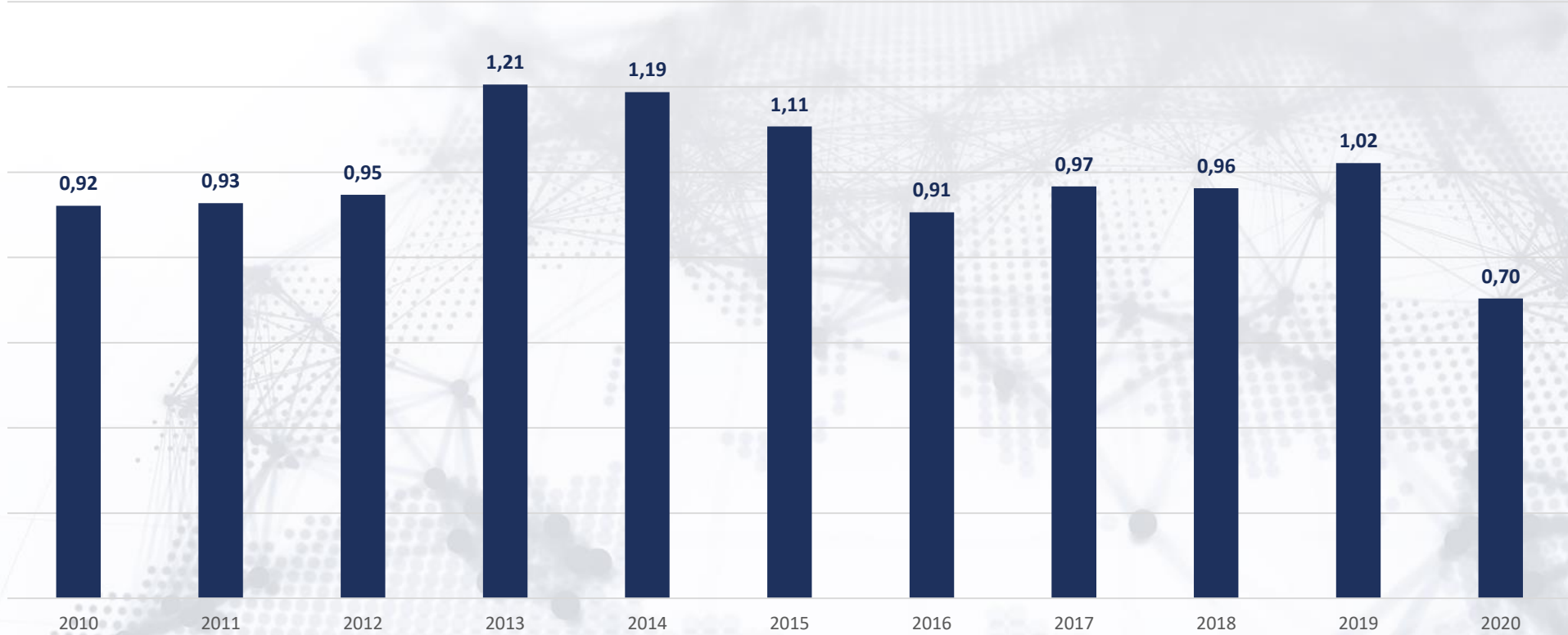
- Sağlık Turizmi, Bilişim, Eğitim, Film ve Yönetim Danışmanlığı

2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile sağlanan destekler;

- Ürün-hizmet tescil desteği
- Marka yurtdışı tescil ve korunma desteği
- Rapor ve Yurtdışı Şirket Alımına Yönelik Danışmanlık desteği
- Belgelendirme desteği
- Reklam, tanıtım ve pazarlama desteği
- Danışmanlık desteği
- Acenta komisyon desteği
- Tercümanlık desteği
- Hasta yol desteği
- Bilgisayar oyunu-mobil uygulama pazara giriş desteği
- Film reklam desteği/film yurtdışı pazarlama desteği

Türkiye'nin Küresel Hizmet İhracatındaki Payı (%)

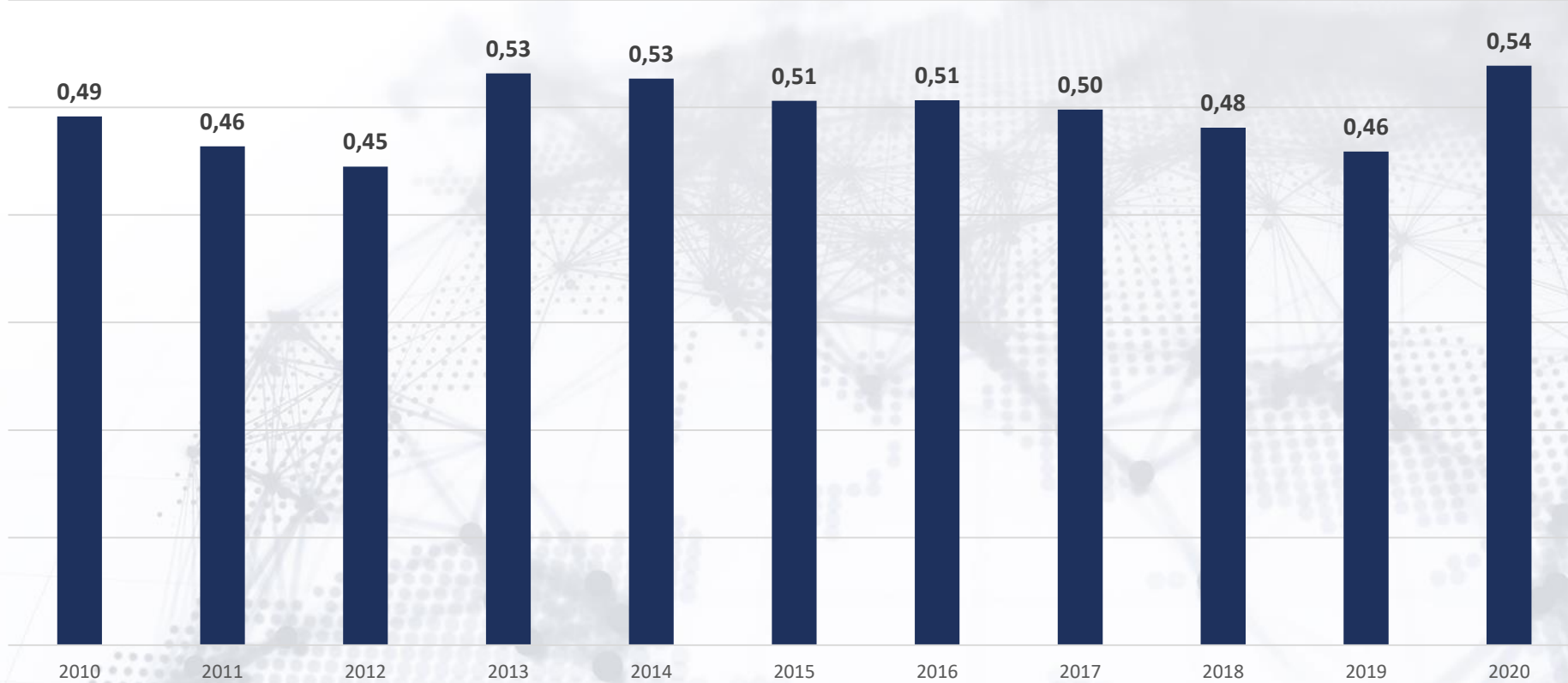

Kaynak: DTÖ

➤ Türkiye'nin 2020 yılı küresel hizmet ihracatındaki payı %0,7 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Hizmet İthalatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

➤ Türkiye'nin 2020 yılı küresel hizmet ithalatındaki payı %0,54 düzeyindedir.

Ödemeler Dengesi-Hizmet Kalemleri

Milyon Dolar	Ağustos			Ocak-Ağustos		
	2020	2021	Değişim(%)	2020	2021	Değişim(%)
Hizmetler Geliri	3.349	6.918	106,6	20.701	32.091	55,0
Taşımacılık Geliri	1.329	2.390	79,8	10.185	14.449	41,9
Seyahat Geliri	1.366	3.638	166,3	5.335	10.515	97,1
İnşaat Geliri	19	35	84,2	176	258	46,6
Sigorta ve Emeklilik	59	217	267,8	548	1.726	215,0
Finansal Hizmetler Geliri	32	44	37,5	220	407	85,0
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Geliri	19	15	-21,1	118	140	18,6
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Geliri	172	178	3,5	1.339	1.376	2,8
Diğer İş Hizmetleri Geliri	205	203	-1,0	1.583	1.746	10,3
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Geliri	11	37	236,4	85	267	214,1
Resmi Hizmetler Geliri	29	32	10,3	232	204	-12,1
Milyon Dolar	Ağustos			Ocak-Ağustos		
	2020	2021	Değişim(%)	2020	2021	Değişim(%)
Hizmetler Gideri	1.554	2.842	82,9	14.642	19.549	33,5
Taşımacılık Gideri	588	1.135	93,0	5.006	7.622	52,3
Seyahat Gideri	35	241	588,6	853	913	7,0
İnşaat Gideri	1	2	100,0	13	15	15,4
Sigorta ve Emeklilik Gideri	123	256	108,1	1.141	2.211	93,8
Finansal Hizmetler Gideri	44	120	172,7	407	649	59,5
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Gideri	136	185	36,0	1.356	1.612	18,9
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Gideri	177	211	19,2	1.832	1.807	-1,4
Diğer İş Hizmetleri Gideri	316	509	61,1	2.755	3.473	26,1
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Gideri	19	28	47,4	154	192	24,7
Resmi Hizmetler Gideri	74	102	37,8	692	580	-16,2

Yurt Dışında Müteahhitlik Hizmetleri

Yıl	Proje Sayısı	Ülke Sayısı	Proje Bedeli (\$)	Kümülatif Proje Bedeli (\$)	Ort. Proje Bedeli (\$)
1971-2002	2,426	48	49,750,177,407	49,750,177,407	20,507,081
2003	339	35	6,397,601,656	56,147,779,063	18,871,981
2004	477	36	8,630,027,566	64,777,806,629	18,092,301
2005	451	33	12,914,620,409	77,692,427,039	28,635,522
2006	577	35	22,410,201,125	100,102,628,163	38,839,170
2007	617	45	25,815,417,471	125,918,045,634	41,840,223
2008	667	39	24,685,207,075	150,603,252,710	37,009,306
2009	508	45	20,210,153,992	170,813,406,702	39,783,768
2010	633	50	23,764,572,093	194,577,978,795	37,542,768
2011	560	51	24,383,594,869	218,961,573,664	43,542,134
2012	549	49	31,649,824,190	250,611,397,854	57,649,953
2013	438	50	31,254,518,527	281,865,916,381	71,357,348
2014	357	54	26,635,127,974	308,501,044,354	74,608,202
2015	287	57	23,885,307,446	332,386,351,801	83,224,068
2016	220	56	14,927,858,491	347,314,210,292	67,853,902
2017	329	52	17,228,640,172	364,542,850,464	52,366,687
2018	378	53	22,779,501,905	387,322,352,369	60,263,233
2019	524	45	19,317,359,175	406,639,711,544	36,865,189
2020	354	36	15,217,838,061	421,857,549,604	42,988,243
2021	141	30	8,046,835,856	429,904,385,460	57,069,758

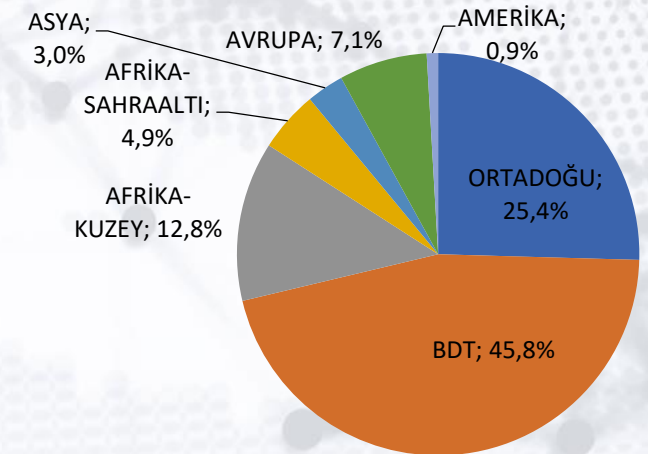
Ağustos ayı itibarıyla

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

- Dünyanın en büyük 250 müteahhitlik şirketi listesinde **2019** yılında **44** Türk firması vardır.
- Türkiye, bu bakımdan Çin'den sonra **2. sırada** yer almaktadır.

Sektörün ekonomiye katkıları: Döviz girdisi, ihracata katkı, istihdama katkı, teknoloji transferi, makina parkına etki, dışa açılma sürecine etki.

Müteahhitlik Hizmetlerinin Ülke Gruplarına Göre Dağılımı
(2021 Ağustos ayı itibarıyla)

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

D-YATIRIM ORTAMI

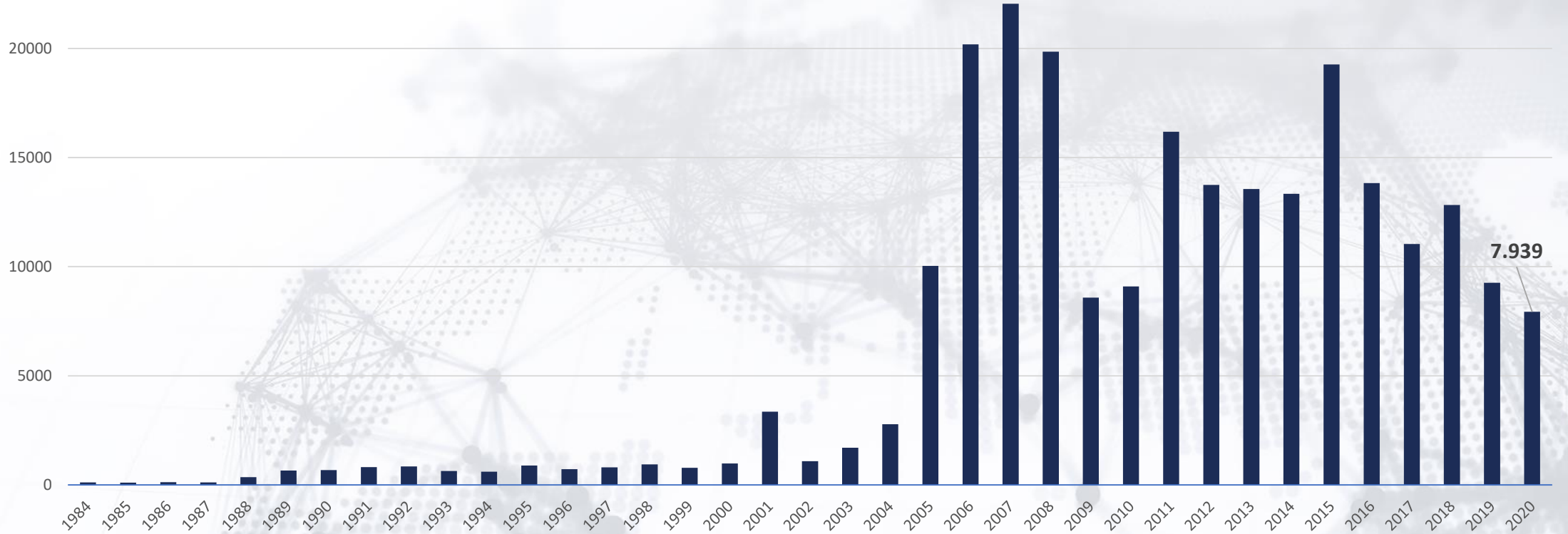

Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları

1. ABD	19. Endonezya	39. İtalya	59. Meksika	79. Umman
2. Almanya	20. Estonya	40. Japonya	60. Norveç	80. Ürdün
3. Arnavutluk	21. Etiyopya	41. Katar	61. Özbekistan	81. Vietnam
4. Avusturya	22. Fas	42. Kazakistan	62. Pakistan	82. Yeni Zelanda
5. Avustralya	23. Filipinler	43. Kırgızistan	63. Polonya	83. Yunanistan
6. Azerbaycan	24. Finlandiya	44. Kuveyt	64. Portekiz	84. Yemen
7. BAE	25. Fransa	45. K.K.T.C.	65. Romanya	85. Gambia
8. Bahreyn	26. Güney Afrika	46. Kanada	66. Rusya	
9. Bangladeş	27. Güney Kore	47. Kosova	67. S. Arabistan	
10. Belçika	28. Gürcistan	48. Letonya	68. Sırbistan-Karadağ	
11. Beyaz Rusya	29. Hindistan	49. Litvanya	69. Singapur	
12. Bosna Hersek	30. Hırvatistan	50. Lübnan	70. Slovakya	
13. Brezilya	31. Hollanda	51. Lüksemburg	71. Slovenya	
14. Bulgaristan	32. İngiltere	52. Macaristan	72. Suriye	
15. Cezayir	33. İran	53. Makedonya	73. Sudan	
16. Çek Cumhuriyeti	34. İrlanda	54. Malezya	74. Tacikistan	
17. Çin Halk Cumhuriyeti	35. İspanya	55. Mısır	75. Tayland	
18. Danimarka	36. İsrail	56. Moğolistan	76. Tunus	
	37. İsveç	57. Moldova	77. Türkmenistan	
	38. İsviçre	58. Malta	78. Ukrayna	

Doğrudan Yabancı Yatırımlar (Milyon ABD Doları)

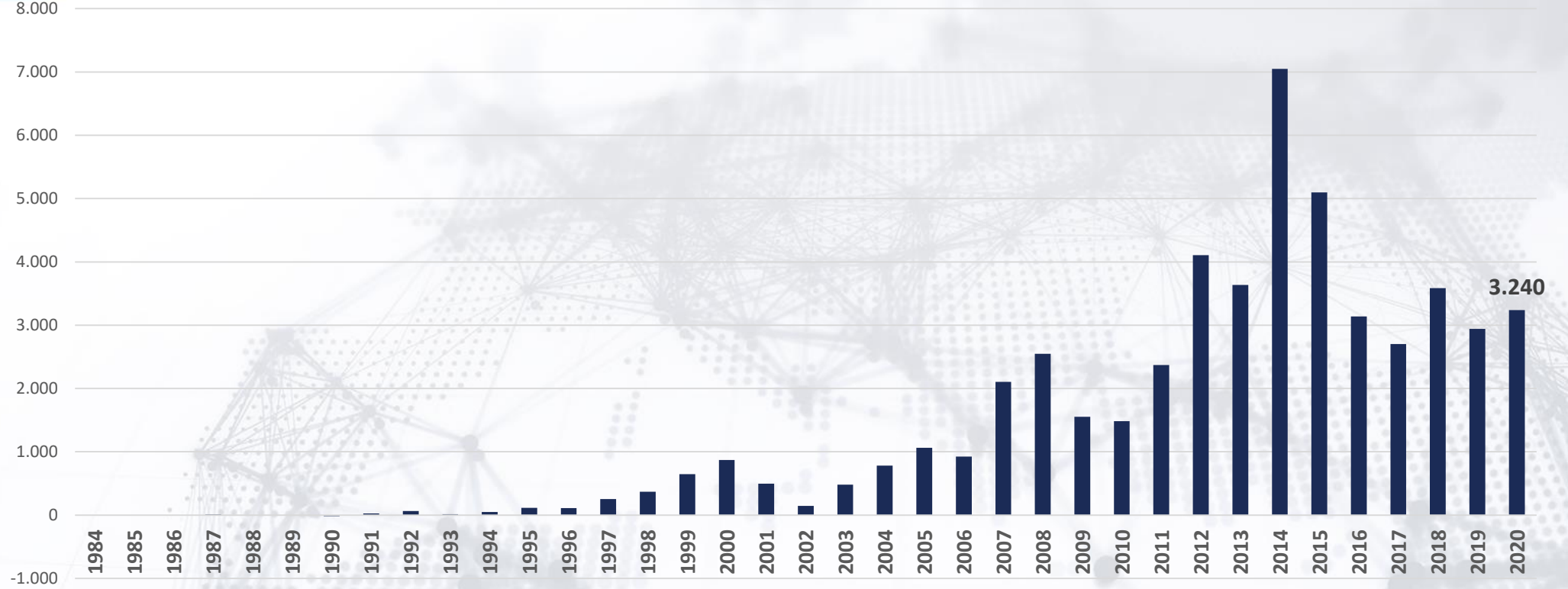

Kaynak: TCMB

- 1984-2002 döneminde 14,6 milyar ABD doları olan doğrudan yabancı yatırım tutarı, 2003-2020 döneminde kümülatif olarak 225,3 milyar dolara ulaşmıştır.
- Doğrudan yabancı yatırımlarda 2020 yılı Ağustos ayında 601 milyon dolar giriş yaşanırken 2021 yılı Ağustos ayında 1 milyar 225 milyon dolar giriş yaşanmıştır.

Yurt Dışına Doğrudan Yatırımlar (Milyon ABD Doları)

Kaynak: TCMB

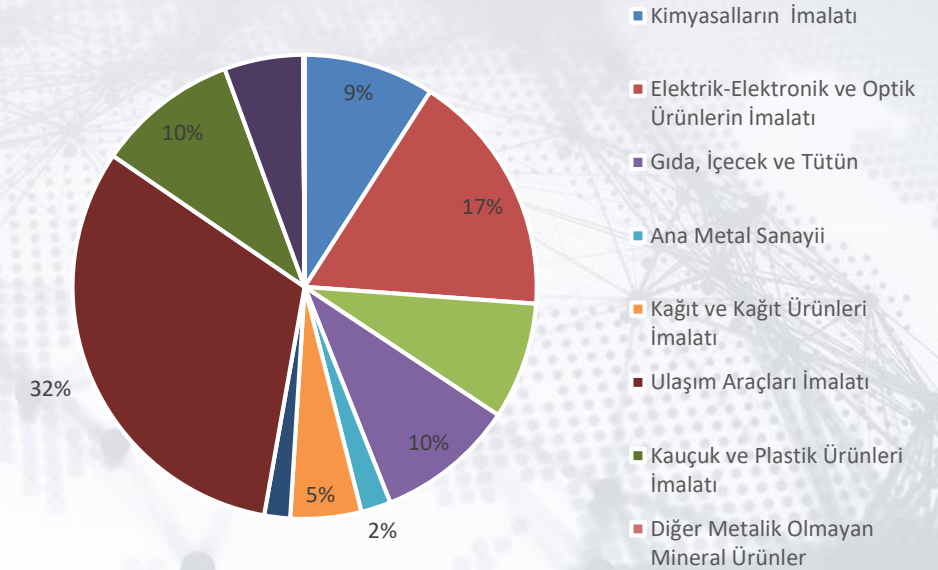
- Türk yatırımcıların yurtdışında gerçekleştirdiği doğrudan yatırımların toplamı, 2003'ten 2020 yılına kadar kümülatif olarak 48,8 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır.
- 2021 yılı Ağustos ayında yurt dışına doğrudan yatırımlar bir önceki yılın aynı ayına göre %853 oranında gerileme ile 1 milyar 544 milyon dolar olmuştur.

Yabancı Yatırımların Sektörlere Göre Dağılımı

Milyon Dolar(\$)	Yıllık		Ocak-Ağustos	
	2019	2020	2020	2021
TARIM SEKTÖRÜ	23	21	2	143
SİNAİ SEKTÖRÜ	2.103	1.358	821	1.177
Madencilik ve taşocaklığı	83	133	106	36
İmalat	1.930	1.172	677	1.055
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	89	52	37	85
Su Temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1	1	1	1
HİZMETLER SEKTÖRÜ	3.752	4.412	3.189	2.121
TOPLAM	5.878	5.791	4.012	3.441

Kaynak: TCMB

İmalat Sanayisinde Alt Sektörlerin Payı (%) (Ocak-Ağustos 2021)

Doğrudan Yabancı Yatırımların (DYY) Ülkelere Göre Dağılımı

Sıra*	Ülkeler	2020 DYY (Milyon Dolar)	2021 DYY Ağustos (Milyon Dolar)	2021DYY Ocak-Ağustos (Milyon Dolar)
1	Japonya	149	82	221
2	Almanya	287	53	149
3	Hollanda	598	49	599
4	Amerika Birleşik Devletleri	813	14	566
5	İrlanda	237	13	13
6	Tayvan	27	12	28
7	Belçika	73	8	53
8	Kuveyt	60	5	41
9	İngiltere	474	4	395
10	İspanya	87	4	39
11	Birleşik Arap Emirlikleri	65	4	43
12	İsviçre	162	3	281
13	Fransa	168	2	87
14	Çin	0	2	63
15	Avusturya	57	1	59
16	Çek Cumhuriyeti	0	1	19
17	İsveç	66	1	5
18	İtalya	977	1	33
19	Lüksemburg	425	1	176
20	Slovakya	0	1	1
LİSTE TOPLAMI		4.725	261	2.871
TOPLAM		5.791	264	3.441

Sıralama 2021 Yılı Ağustos ayına göre dir.

Kaynak: TCMB

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

E-SERBEST BÖLGELER

Serbest Bölgelerin Sağladığı Avantajlar

- Üretici Kullanıcılar için Vergi Avantajlarından Yararlanma İmkânı
- Orta ve Uzun Vadede Geleceği Planlayabilme İmkânı
- Kâr Transferi İmkânı
- Ticaret Kolaylığı İmkânı
- Gümrük Vergisi Prosedüründen Arındırılmış Ticari Faaliyet İmkânı
- AB ve Gümrük Birliği Kriterlerinin Gerektirdiği Serbest Dolaşım Belgelerinin Temini İmkânı
- Eşitlik Prensibi
- Zaman Kısıtlaması Bulunmaması
- Pazar İhtiyaçlarına ve Şartlarına Göre Serbestçe Belirlenecek Ticari Faaliyet İmkânı
- Gerçekçi Bir Enflasyon Muhasebesi İmkânı
- Yerli ve Yabancı Tüm Pazarlara Erişim İmkânı
- Azaltılmış Bürokratik Prosedür ve Dinamik İşletme Yönetimi
- Stratejik Avantaj
- Her Türü Ticari ve Sınai Faaliyete Uygun ve Ucuz Altyapı İmkânı
- Tedarik Zinciri İmkânlarından Yararlanma Kolaylığı

Serbest Bölgeler

➤ 18 Serbest Bölgede 2021 yılı Eylül ayı itibarıyla 83.422 kişilik istihdam sağlanmıştır.

İhtisas Serbest Bölgeleri

- Ülkemizin Ar-Ge, katma değer ve yüksek teknoloji içerikli mal ve hizmet ihracatı payının artırılması amacıyla Bakanlığımızca İhtisas Serbest Bölgeleri projesi hayata geçirilmiştir.
- Bu kapsamda, 20/02/2020 tarihinde **İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi** ilan edilmiştir.
- İhtisas Serbest Bölgelerinde 2635 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile **yazılım ve bilişim** sektöründe olgunlaşmış ve ihracata yönelmek isteyen Ar-Ge yoğun, yüksek katma değerli, inovasyon ve teknoloji odaklı yatırımlara daha geniş imkânlar ile **istihdam ve kira** destekleri sağlanmaktadır.
- Bu bölgelerde yazılım ve bilişim sektörlerinde yapılacak yatırımlar **öncelikli yatırım konuları** arasına alınmış ve **5. bölge** yatırım teşviklerinden yararlanmaları sağlanmıştır.
- Önümüzdeki dönemde de katma değerli ve yüksek teknoloji içeren farklı sektörlerde **yeni İhtisas Serbest Bölgeleri'nin** hayata geçirilmesi çalışmalarına devam edilmektedir.

Serbest Bölgelerin Ticaret Hareketleri (Milyon ABD Doları)

Milyon Dolar	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Yurtiçinden Bölgelere	2,971	2,887	2,732	2,205	2,125	2,376	2,563	2,665	2,574
Bölgelerden Yurtdışına	7,071	7,701	7,958	7,494	7,041	7,525	8,147	7,978	7,727
Yurtdışından Bölgelere	7,257	7,490	7,059	6,550	5,868	6,404	6,453	5,633	7,028
Bölgelerden Yurtiçiye	5,754	5,162	4,683	4,012	3,999	4,073	3,766	3,379	4,729
TOPLAM TİCARET HACMİ	23,053	23,240	22,432	20,261	19,033	20,378	20,929	19,656	22,058

Kaynak: Serbest Bölgeler, Yurt Dışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü

- 2021 yılı Ocak-Eylül döneminde serbest bölgelerde gerçekleştirilen toplam ticaret hacmi 17,8 milyar dolar olmuştur.

Serbest Bölgelerde Sektörel Yoğunlaşma

İstanbul AHL	Hizmetler ve yazılım
Antalya	Yat inşası, medikal aletler
Kocaeli	Gemi inşası
Avrupa	Hazır giyim
Mersin	Hazır giyim
Bursa	Otomotiv alt endüstrileri
İzmir	Deri
TÜBİTAK-MAM	Ar-Ge faaliyetleri
Adana-Yumurtalık	Gemi tamir ve bakımı

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

F– İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU VE ÇOK TARAFLI TİCARET

Ticari İlişkiler

➤ İkili Ticari İlişkiler

Avrupa, Asya-Pasifik, Avrasya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Sahra Altı Afrika, Amerika

➤ Bölgesel Ticari İlişkiler

AB, EİT, D8, KEİ, İİT, İSEDAK

➤ Çok Taraflı Ticari İlişkiler

DTÖ, G20

Serbest Ticaret Anlaşmamız Olan Ülkeler

1. EFTA (Norveç, İsviçre, İzlanda, Liechtenstein) (1992)
2. İsrail (1997)
3. Makedonya (2000)
4. Bosna Hersek (2003)
5. Filistin (2005)
6. Tunus (2005)
7. Fas (2006)
8. Mısır (2007)

9. Arnavutluk (2008)
10. Gürcistan (2008)
11. Karadağ (2010)
12. Sırbistan (2010)
13. Şili (2011)
14. Güney Kore (2013)
15. Mauritius (2013)
16. Malezya (2015)
17. Moldova (2016)

18. Faroe Adaları (2017)
19. Singapur (2017)
20. Kosova (2019)
21. Venezuela (2020)
22. Birleşik Krallık (2021)
23. Katar *
24. Lübnan*
25. Sudan*

(*) İç onay sürecinde

Serbest Ticaret Anlaşması Müzakeresi Devam Eden Ülkeler

Aktif Müzakereler

1. Japonya
2. Tayland
3. Endonezya
4. Ukrayna
5. Somali

Diğer Müzakereler

1. Meksika
2. Ekvator
3. MERCOSUR
4. Peru
5. Kolombiya
6. Pakistan
7. Kamerun
8. Kongo Demokratik Cumhuriyeti
9. Körfez İşbirliği Konseyi
10. Cibuti
11. Çad
12. Seyşeller

G-20 Dönem Başkanlığı

- ABD, Almanya, Arjantin, Avrupa Birliği, Avustralya, Brezilya, Çin, Endonezya, Fransa, Güney Afrika, Güney Kore, Hindistan, İngiltere, İtalya, Japonya, Kanada, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan ve Türkiye'den oluşmaktadır.
- G-20 ülkeleri, dünya ekonomisinin %80'ini; küresel ticaretin %75'ini ve dünya nüfusunun yaklaşık üçte ikisini temsil etmektedir.
- G-20 Dönem Başkanlığı her sene bir üye ülke tarafından yürütülmektedir. G-20 Dönem Başkanlığı 2019 yılında Japonya tarafından üstlenilmiştir. 2020 yılında Dönem Başkanlığını Suudi Arabistan yapmıştır. 2021 yılında ise G-20 Dönem Başkanlığını İtalya yürütmektedir.

Ticaret Bakanlığı Yurt Dışı Teşkilatı

Hali hazırda **113** ülke, **171** Merkezde (**3'ü** Daimi Temsilcilik) **195** Ticaret Müşaviri/Ataşesi görev yapmaktadır.

Ticaret Bakanlığı Yurt Dışı Teşkilatı

